

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет іноземних мов
кафедра англійської мови**

**Формування граматичних навичок за допомогою
інформаційних технологій та освітніх платформ у
процесі викладання англійської мови в середніх
класах**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти - другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу, 612 групи
спеціальності

014 Середня освіта (англійська мова і
література та друга іноземна мова)

Єленюк Даріна Олександрівна

Керівник к.ф.н., асист. Батринчук З.Р.

Рецензент д.ф.н., проф.. Єсипенко Н.Г.

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри №

від „ ” _грудня_ 2023 р.

зав. кафедри _____ проф. Єсипенко Н.Г.

Чернівці — 2023

АНОТАЦІЯ

ЕЛЕНЮК Д.О. Формування граматичних навичок за допомогою інформаційних технологій та освітніх платформ у процесі викладання англійської мови в середніх класах (Кваліфікаційна робота). Спеціальність: 014 Середня освіта (Англійська мова і література та друга іноземна мова). Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці: ЧНУ, 2023.

У роботі обґрунтовано, розроблено і перевірено методику організації пробного навчання з англійської мови з метою розвитку граматичних навичок учнів середньої школи за допомогою інформаційних технологій та освітніх онлайн-платформ (MyEnglishLab). Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел.

Ключові слова: освітня платформа, граматичні навички, пробне навчання.

Abstract

Yeleniuk D.O. The formation of grammatical skills with a help of informational technologies and educational platforms in the process of teaching English in secondary school. (Qualification paper). Major: 014 Secondary Education (The English language and literature and second foreign language). Chernivtsi National University named after Yurii Fedkovych. Chernivtsi: ChNU, 2023.

The present paper has given grounds, elaborated, and checked the methodology of developing grammatical skills for the secondary school students with a help of informational technologies and educational platforms. The paper consists of introduction, three chapters, conclusions, supplements and a list of literature used.

Key words: educational platforms, grammatical skills, action research.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____Д.О. Єленюк

ЗМІСТ

ВСТУП

6

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

10

1.1 Поняття «освітні платформи» та «інформаційні технології» 10

1.1.1 Поняття «освітні платформи» 10

1.1.2. Поняття «інформаційні технології»

14

1.2 Ролі та цілі використання інформаційних технологій та освітніх платформ у процесі формування граматичних навичок учня 19

1.3. Типологія використання освітніх платформ 24

1.4 Психологічні та вікові особливості учнів середньої школи	29
1.4.1. Вплив фізичного та фізіологічного розвитку учня середньої школи на його психіку	29
1.4.2. Соціальна ситуація розвитку учнів середньої школи	30
1.4.3. Спілкування учнів середньої школи з дорослими і однолітками	31
1.4.4. Пізнавальні надбання підліткового віку	33
1.5 Пробне навчання як метод експериментальної перевірки ефективності організації навчальної діяльності	36
Висновки до розділу 1	38

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

40

2.1. Етапи формування граматичної компетентності в учнів середньої школи

41

2.2. Труднощі формування граматичної компетентності в учнів середньої школи

43

2.3 Особливості освітньої онлайн-платформи
MyEnglishLab : переваги і недоліки
46

Висновки до розділу 2
49

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОПТИМІЗУВАННЯ
НАВЧАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
51

3.1 Констатувальний етап організації пробного навчання
51

3.2 Формувальний етап організації пробного навчання
55

3.3 Контрольний етап організації пробного навчання
58

Висновки до розділу 3
61

ВИСНОВКИ

63

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

67

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

74

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

74

ДОДАТКИ

76

ВСТУП

Світові процеси глобалізації зумовили інформатизацію освітнього процесу в навчальних закладах України. Одним із пріоритетних напрямків його розвитку є створення єдиного освітнього середовища за допомогою комп'ютерних та інформаційних технологій, а також платформатизованого навчання для досягнення нової якості освіти.

Для того, щоб система освіти була готова прийняти виклики 21 століття, необхідно удосконалювати її структуру, використовуючи сучасні інформаційні технології, серед яких: інтелектуальні навчальні системи, модель відкритої освіти, дистанційний формат навчання, інформаційні освітні середовища тощо.

Дослідження аспектів застосування освітніх онлайн-платформ різного типу пов'язані з дослідженнями таких учених, як В. Биков, В. Гриценко, М. Жалдак, В. Кухаренко,

В. Олійник, Н. Руденко, О. Співаковський та ін.; питання якості освітніх платформ досліджували В. Вембер, С. Литвинова, В. Кухаренко, М. Шишкіна та ін.

Безпосередня робота учнів середньої школи на освітніх онлайн-платформах входить у вимоги сучасного освітнього стандарту. Тому виконання вправ на онлайн-платформі із використанням інформаційних технологій, спрямованих на розвиток граматичних навичок англійської мови, зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Об'єктом дослідження є процес навчання англійської мови учнів середньої школи.

Предмет дослідження - розвиток іншомовних граматичних навичок за допомогою використання освітніх онлайн платформ та інформаційних технологій.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування, розробка і перевірка методики організації пробного навчання з англійської мови з метою розвитку граматичних навичок англійської мови учнів середньої школи.

Поставлена мета визначає необхідність вирішення таких **завдань**:

- проаналізувати сучасні теоретико-методологічні джерела та дати визначення таких понять: інформаційно-комунікаційні технології, освітні платформи, граматичні навички, граматична компетентність, пробне навчання;
- розглянути явище граматичної компетентності, труднощі її розвитку та можливі шляхи покращення її рівня;

- описати психолого-вікові особливості учнів середньої школи;
- обґрунтувати методичні принципи використання освітньої онлайн-платформи та інформаційних технологій як сучасних форм навчання іноземної мови;
- розробити критерії оцінювання рівня сформованості граматичних навичок англійської мови учнів середньої школи;
- провести діагностику рівня сформованості граматичних навичок англійської мови в учнів 8 класу середньої школи;
- провести пробне навчання за допомогою використання сучасних ІТ та освітніх онлайн-платформ як спосіб підвищення рівня граматичних навичок учнів середньої школи;
- перевірити ефективність запропонованої методики в ході пробного навчання.

У роботі використані такі **методи дослідження**: аналіз теоретико-методологічної літератури, нормативних документів у галузі середньої освіти, синтез теорій, узагальнення і систематизація одержаних даних. Для визначення рівня сформованості граматичних навичок англійської мови учнів середньої школи протягом **пробного навчання** застосовувались такі емпіричні методи: спостереження, тестування. Кількісний аналіз даних і їх інтерпретація дали змогу зробити висновки щодо ефективності і доцільності запропонованої методики.

Теоретико-методологічною основою слугують праці науковців у сфері педагогіки, психології та методики викладання іноземних мов (О.Б. Бігич, І. Дичківська, Г.Т. Кловак, С.Ю. Ніколаєва, О.П. Сергеєнкова. Серед них є роботи іноземних авторів (J.S. Clark, E. Dale, A. Halverston, R. Killen, T.D. Terrell). З метою визначення ролі ІТ та освітніх онлайн-платформ як компонентів сучасного методологічної парадигми розглянуто роботи вітчизняних та іноземних педагогів (І.Є Булах, В.В. Коваленко, О.В. Грицунов, Ю.Є. Давиденко, Ю.Ю. Дюлічева, М. Жалдак, І. Карпа, І.П. Кузьміна, В.К. Морган, R.E. Anderson, E. van Laar, T. O'Reilly, N.A. Soliman, E. Summerhays).

Новизна дослідження полягає у створенні та апробації методики використання ІТ та освітніх онлайн-платформ з метою розвитку та удосконалення граматичних навичок англійської мови учнів середньої школи.

Теоретичне значення полягає в обґрунтуванні методичних засад використання ІТ та освітніх онлайн-платформ з метою розвитку та удосконалення їх граматичних навичок англійської мови.

Практичне значення полягає в розробці методики використання ІТ та освітніх онлайн-платформ учнів середньої школи під час організації пробного навчання в навчальному процесі.

Пробне навчання проводилось з учнями 8 класу на базі Чернівецького ліцею № 13.

Апробація роботи. Деякі положення роботи було висвітлено у вигляді тез студентської конференції ЧНУ

«Формування граматичних навичок за допомогою інформаційних технологій у процесі викладання англійської мови в середніх класах», які відбулася 25—27 квітня 2023 р. [17].

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного із них, загальних висновків, додатків та списку використаних джерел.

У **вступі** сформульовано актуальність дослідження, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, окреслено мету роботи і зумовлені нею завдання, представлено наукову новизну дослідження, його теоретичне і практичне значення.

У **першому розділі** висвітлено поняття «освітні платформи» та «інформаційні технології», описано ролі та цілі їх використання у процесі формування граматичних навичок учня, подано типологію використання освітніх платформ. Також розглянуто психологічні та вікові особливості учнів середньої школи. Проаналізовано пробне навчання як метод експериментальної перевірки ефективності організації навчальної діяльності.

У **другому розділі** описано етапи формування граматичної компетентності в учнів середньої школи, розглянуто труднощі їх формування, а також проаналізовано переваги і недоліки освітньої онлайн-платформи MyEnglishLab.

У **третьому розділі** описано потапну процедуру проведення пробного навчання, наведено результати діагностики рівня сформованості граматичних навичок

англійської мови учнів середньої школи як результат використання ІТ та сучасних освітніх онлайн платформ.

У **висновках** наведено підсумки дослідження та окреслено подальші перспективи.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.

1.1.Поняття «освітні платформи» та «інформаційні технології»

1.1.1 Поняття «освітні платформи»

«Події 24 лютого 2022 року привернули увагу всього суспільства до технологій дистанційного навчання. Використання дистанційних платформ у вивченні шкільних предметів стало невід'ємною частиною навчально-виховного процесу. Їх завдання – допомогти вчителю правильно організувати освітній процес, а учням – успішно засвоїти необхідні знання зі шкільних предметів, розвивати творчі та інтелектуальні здібності, привчати до самоосвіти» [52].

«За концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні *дистанційна освіта* – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірнього, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання» [48].

Новітні технології навчання були закріплені відповідними законодавчими актами: закон «Про Національну програму інформатизації»; розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні»; наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [37]; Міністерства освіти і науки України «Концепція розвитку дистанційної освіти України» тощо.

«Ряд інших термінів (розподілене навчання, електронне навчання, m-learning, онлайн-навчання, віртуальна аудиторія тощо) використовується синонімічно до дистанційного навчання» [13].

У Положенні про Національну освітню електронну платформу, затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України 22 травня 2018 року № 523, зазначається, що *е-платформа* є «спеціалізованою освітньою інформаційно-телекомунікаційною системою, цілі якої охоплюють технологічне забезпечення реформи середньої освіти; забезпечення учасників освітнього процесу сучасними електронними освітніми ресурсами (ЕОР) і сервісами; забезпечення електронними підручниками (е-підручники) у відкритому доступі здобувачів повної

загальної середньої освіти та відповідних педагогічних працівників; забезпечення та створення сприятливого середовища для розвитку національного виробництва електронних освітніх ресурсів, сервісів та е-підручників; розвиток електронного навчання і формування цифрової компетентності учасників освітнього процесу в країні» [35].

«Термін «платформа» почали застосовувати до навчання не так давно, а саме після виникнення інтернет-технології у сфері освіти. В Європі вже з кінця 80-х років застосовували різні платформи підтримки дистанційного навчання. Наприклад, у Франції для розробки та впровадження дистанційного навчання, використовували певну платформу, яка дає можливість інтегрувати та розповсюджувати онлайн-освіту» [1].

І Яковлева стверджує, що «зараз дистанційне навчання та різноманітні платформи активно поширюються як специфічна форма інформаційно-освітнього простору. Таке навчання визначається як індивідуалізований процес передачі й засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, що створено на основі сучасних психолого педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [52].

На разі в Україні дуже багато освітніх платформ для проведення уроків, створення конспектів уроків та опитувань.

За Д. Широковим, «платформатизоване навчання – це форма навчання, що здійснюється на спеціальних навчальних Інтернет платформах, де вже заздалегідь підготовлено навчальний матеріал вчителем або розробниками Інтернет платформи згідно з навчальними програмами, для подальшого використання на уроках. Платформатизоване навчання може бути як в заочній так й в очній (змішаній) формі на будь-якому уроці та його етапах» [50].

Наведемо приклади освітніх платформ у таблиці нижче (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Різновиди освітніх платформ

«Усі ці платформи, які зазначені в таблиці, дають можливість вчителю приєднати учнів та створити віртуальний клас та цифровий кабінет для платформатизованого навчання. *Цифровий кабінет вчителя* (мережевий е-кабінет, хмарний е-кабінет тощо) – це індивідуальне персоніфіковане програмне середовище онлайн (на сайті/порталі/е-платформі), яке дозволяє вчителю накопичувати свої особисті освітні цифрові ресурси або посилання на них, надавати доступ до них, а також бачити поточні результати учнів у режимі реального часу. За допомогою цього інструменту вчитель може:

призначати завдання індивідуально, для окремих груп або одразу для всього класу; миттєво отримувати результати після виконання завдань учнями; зберігати та переглядати статистику успішності. Різниця полягає тільки в їхньому наповненні» [46].

Платформатизоване навчання має бути зручним та практичним у використанні як очно так й заочно. Маючи віртуальний клас, де усі учні приєднані до однієї платформи, головним фактором є зв'язок з ними. Наповненість платформи навчальним матеріалом або використання вже створених розробниками матеріалів також є ключовим моментом. Є доречним, щоб такі платформи забезпечували контроль знань учнів, і надавали можливість створити чи використовувати готові завдання для перевірки знань, умінь та навичок учнів під час та після вивчення матеріалу. Також, розподіливши та значно скоротивши розроблений навчальний матеріал до дійсно ключових ідей уроку, ви відразу покращуєте ефективність засвоєння матеріалу учнями в платформатизованому навчанні.

Вчитель, як головний керівник, повинен розробити чітку інструкцію для учнів, щодо виконання завдання. За умови появи будь-яких змін в організації освітнього процесу вчитель повинен обов'язково проінформувати учнів.

Отже, в умовах сьогодення різноманітні освітні платформи є дуже поширеними, будучи частиною інформаційно-телекомунікаційною системи, що забезпечує

реформи середньої освіти а учасників освітнього процесу – сучасними електронними освітніми ресурсами (напр. е-підручниками) і сервісами, створюючи сприятливе середовище для розвитку електронного навчання, а також формування цифрової компетентності учасників освітнього процесу в країні.

1.1.2. Поняття «інформаційні технології»

Інформаційні технології (ІТ) наразі торкаються всіх сфер людської діяльності і в умовах сьогодення чинять найважливіший вплив на освіту, відкриваючи нові можливості для впровадження нових методів викладання і навчання.

Це питання постало у фокусі дослідження багатьох науковців. Так, теоретико-методологічні основи ІТ розкрито у роботі Ю. Машбиця; питання використання ІТ у навчальному процесі висвітлені у роботах Р. Гуревича і В. Монахова; наукові основи технології навчання з використанням ІТ розглядались у дослідженнях І. Богданової та Л. Панченко.

«Процес навчання в загальноосвітній школі – це цілеспрямована взаємодія вчителя і учня, що постійно змінюється, у ході якої розв’язуються задачі освіти, виховання та загального розвитку учнів (за Ю. Бабанським). Використання спеціальних інформаційних технологій впливає на процес сприйняття навчального матеріалу та, врешті-решт, впливає на ефективність навчального процесу» [49].

У Законі України “Про національну програму інформатизації” дається наступне визначення поняття *«інформаційна технологія»*: «сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування» [19].

На думку М.Скопеня, *інформаційні технології* – це «сукупність прийомів, методів та засобів послідовного якісного перетворення інформації на таких етапах інформаційних процесів, як збирання, передавання, зберігання, обробка, накопичення. ІТ – це алгоритм перетворення інформації з використанням відповідних методів і засобів» [44].

М. Жалдак стверджує, що *«інформаційна технологія* – це сукупність методів і технічних засобів збирання, організації, зберігання, обробки, передачі, подання інформації, які розширюють знання людей і розвивають їх

можливості управління технічними і соціальними процесами» [18, с. 4].

Ми дотримуємося думки І. Булах, що «інформаційна технологія являє собою систему засобів та методик, що забезпечують оптимізацію роботи з інформацією на базі комп'ютерної техніки» [4, с. 26].

Узагальнюючи погляди науковців, ми дійшли висновків, що в науково-педагогічній літературі в розумінні поняття «інформаційних технологій» науковці використовують два підходи: загальнотехнічний (М. Жалдак, М.Скопень) та педагогічний (І. Булах).

Залежно від функцій ІКТ в організації освітнього процесу О.Я. Романишина за О. Замошниковою класифікує їх наступним чином:

- «інформаційно-навчальні (електронні бібліотеки, електронні книги, словники, навчальні довідники, комп'ютерні програми, тощо);
- інтерактивні (електронна пошта, електронні телеконференції);
- пошукові (реалізуються через каталоги, пошукові системи)» [39, с.179-183]

Беручи до уваги цю класифікацію, можна більш предметно розглянути інформаційні технології.

Рис.1.1 Класифікація інформаційних технологій
(за О. Романишиною [30].)

На думку О.Я. Романишиної, така класифікація є умовною, тому що технології об'єднанні у групи, можуть перетинатися.

«Серед вищевказаних технологій найчастіше використовуються інформаційно-навчальні технології. Саме вони є головними у шкільному навчальному процесі. Серед вище названих технологій є і такі, що підпорядковуються наступним вимогам нової ІТ: інтерактивний режим роботи з комп'ютером; інтегрованість з іншими програмними продуктами; адаптивність та гнучкість процесів обробки результатів» [30, с.180].

До технологій, що відповідають даним вимогам можна віднести технології Web 2.0 та хмарні технології.

Головною відмінністю технології Web 2.0 від технонологій Web 1.0 (першого покоління сервісів мережі Інтернет), є те, що «її використання дає змогу не лише переглядати веб-ресурси мережі, а й завантажувати

власні, здійснювати обмін цими ресурсами з іншими користувачами, діяти спільно з метою їхнього накопичення, брати участь в обговореннях та ін.» [64].

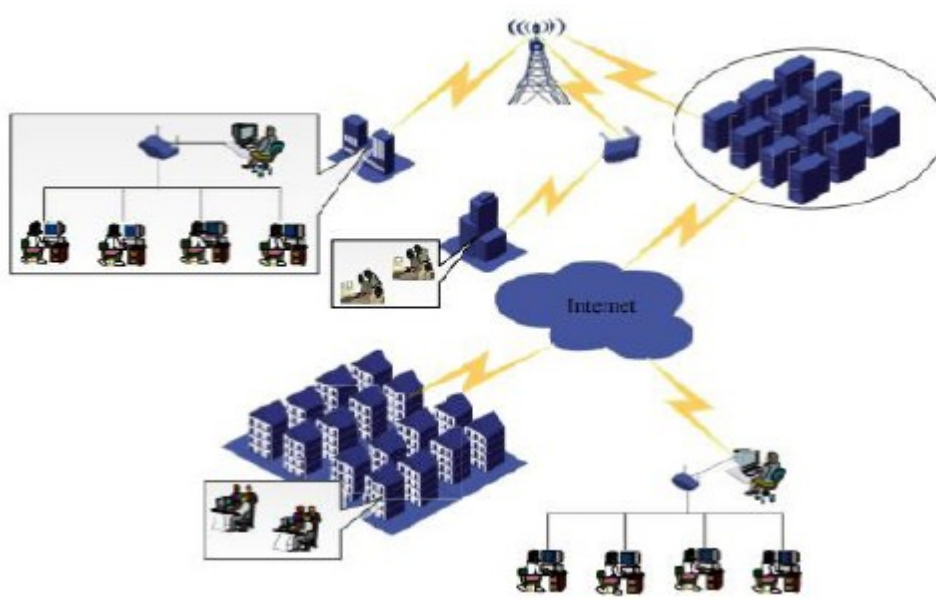
До основних типів соціальних сервісів Web 2.0 відносять блоги, вікі-енциклопедії, веб-журнали, соціальні сервіси збереження мультимедійних ресурсів, карти знань, соціальні пошукові системи.

«Під хмарою можна розуміти сукупність пов'язаних між собою серверів, на стороні яких видалено здійснюється вся необхідна користувачу робота по збереженню, оновленню, архівації та обробці інформації» [16]. Найбільш відомими у світі є безкоштовні хмарні платформи Microsoft Live@edu, Google Apps Education Edition та хмарні сервіси на їх основі: SkyDrive, Apple iCloud, Google Drive, Dropbox та інші.

«Основною перевагою використання хмарних платформ та хмарних сервісів є безперервність та доступність навчання будь-де та будь-коли. Взаємодія вчителів, учнів або адміністраторів із хмарною платформою та її сервісами здійснюється за допомогою будь-якого пристрою (комп'ютер, планшет, мобільний телефон тощо), на якому встановлено браузер із можливістю підключення до глобальної мережі Інтернет. Отже, будь який учень може почати виконувати завдання в школі, а продовжити роботу вдома без необхідності копіювати частину виконаного завдання на будь-який носій інформації завдяки тому, що вся необхідна інформація зберігається у

хмарі (центрі обробки інформації) на віддаленому сервері» [16, с. 58-64].

Вчителі можуть легко створювати своє власне персоналізоване освітнє середовище за допомогою хмарних технологій, вільно вибирати зміст та стиль навчання. На рисунку нижче представлено модель навчання за допомогою хмарних технологій за В. В. Коваленко, М. В. Мар'єнко та А. С. Сухих .

Рис. 1.2. Структурна модель навчання з використанням хмарних технологій

Сучасні учні виростили в оточенні технологій, які стали невід'ємною частиною їх повсякденного життя, тому фахівці з методики викладання іноземних мов досліджують вплив технологій на ефективність навчання граматики. Зокрема, Е. Самергейз було доведено, що навчання граматики за допомогою мультимедійних технологій скорочує час навчання на 30%. Порівняно з традиційним навчанням, навчальні завдання в ігровій формі виявилися

ефективнішими для набуття навичок та знань та їх автоматизації [68, с. 16]

Підсумовуючи вище сказане, бачимо, що «використання ІТ дає можливість використовувати у навчанні здобутки новітніх інформаційних технологій та удосконалювати навички самостійної роботи учнів в інформаційному середовищі» [7].

Отже, комплексне використання ІТ у поєднанні з традиційними методами навчання забезпечує реалізацію особистісно-орієнтованого та інтерактивного підходу до навчання; підвищує пізнавальну активність учнів за рахунок різноманітної відео- та аудіоінформації; здійснює контроль завдяки тестуванню і системи запитань для самоконтролю.

1.2 Ролі та цілі використання інформаційних технологій та освітніх платформ у процесі формування граматичних навичок учня

Використання ІТ у школах, як вважають більшість методистів, є психологічно та педагогічно обумовленим і дозволяє підсилити всі ділянки навчально-виховного процесу, оптимізувати методи навчання, а також активно впроваджувати технології відкритої освіти. Отже, за О.А. Блажук, можемо визначити **роль** інформаційних технологій:

- «інтенсифікація процесу навчання і підвищення його ефективності за рахунок можливості опрацювання більшого обсягу навчальної інформації;

- розвиток пізнавальної активності, самостійності, підвищення інтересу до навчальних дисциплін, на яких використовуються інформаційні технології;

- встановлення чіткого зворотного зв'язку, необхідного для керування навчальним процесом;

- систематичний контроль знань, навичок та вмінь за допомогою інформаційних технологій;

- удосконалення форм і методів організації самостійної роботи студентів;

- індивідуалізація процесу навчання» [3].

Класифікуючи засоби ІТ у рамках педагогічного процесу, за О.Я. Романишиною відзначаємо, що вони можуть використовуватися в процесі навчання з різним ступенем проникнення :

- як «проникаюча» технологія (для опрацювання окремих тем і розділів);

- як основна, найбільш значуща частина навчання;

- як монотехнологія (все навчання, його організація та контроль за процесом, спирається на використання комп'ютера).

Засоби ІТ для розв'язання педагогічних завдань поділяються на:

- засоби, що забезпечують базову підготовку (електронні підручники, системи контролю знань);

- засоби практичної підготовки (задачники, практикуми);

– допоміжні засоби (енциклопедії, словники, розвиваючі комп'ютерні ігри, мультимедійні освітні заняття) [39, с. 181].

У дисертації М.Лукащука ми знайшли відомості про наступні засоби інформаційних технологій, подані у таблиці нижче.

Таблиця 1.2.

ІТ засоби, що використовуються у навчанні

№ за/п	Назва засобів	Англomовна назва	Скорочена назва
1	Електронний підручник	electronic textbook	e-tbook
2	Мультимедійна система	multimedia system	CD-sys
3	Експертна система	experts system	ex.sys
4	Система автоматизованого проектування	computer aided design system	CAD
5	Електронний бібліотечний каталог	electronic library	e-libr
6	Банк даних, база даних	Database	Db
7	Локальні та розподільчі (глобальні) обчислювальні системи	Local and Wide area networks	LAN/WAN
8	Електронна пошта	electronic mail	e-mail
9	Голосова електронна пошта	voice-mail	v-mail
10	Електронна дошка оголошень	bulletin system	BS
11	Система телеконференцій	Teleconference	t-conf
12	Автоматизована система управління науковими дослідженнями	Computer research system	aided CAR
13	Автоматизована система організаційного управління	Management information system	MIS
14	Настільна електронна типографія	Desktop – publishing	d.t.-publ

(за М. Лукащуком [27])

Мета інформаційної технології – «виробництво інформації для її аналізу людиною й прийняття на його основі рішення з виконання якої-небудь дії» або «одержати необхідну для користувача інформацію в результаті цілеспрямованих дій з переробки первинної інформації» [9].

На сучасному етапі розвитку суспільства й освіти головною ціллю ІТ є підготовка учнів до активної

життєдіяльності в інформаційному суспільстві, забезпечення підвищення якості та ефективності освіти.

За В.Ю. Биковим, реалізація головної мети передбачає досягнення таких **підцілей**:

- «формування інформаційної культури учнів, що стає нині невід'ємною складовою загальної культури кожного члена суспільства, характерною рисою і необхідною умовою існування інформаційного суспільства в цілому;
- створення нових і додаткових (за рахунок і на основі впровадження ІТ) умов підвищення якості освіти;
- розвиток нових форм освіти і навчальних технологій, які принципово базуються на ІТ, реалізація на цій основі концепцій відкритої і дистанційної освіти, підвищення доступності і забезпечення екстериторіальності та інтернаціоналізації освіти;
- удосконалення управління освітою, створення автоматизованих систем управління на всіх організаційних рівнях системи освіти та на рівні різних типів навчальних закладів» [2].

Отже, реалізація головної мети ІО забезпечує досягнення підцілей, які багато в чому співпадають із загальними цілями розвитку освіти.

За допомогою ІТ реалізуються основні дидактичні функції навчання: *пізнавальна* (пошук інформації в мережі Інтернет); *розвиваюча* (вдосконалюються пам'ять, уява, навички порівняння, аналізу, синтезу), *тренувальна* (учні мають змогу перевірити свої знання з певної теми, повторити та потренуватись виконувати завдання декілька

разів до отримання бажаної позитивної оцінки); *діагностична* (контроль рівня засвоєння матеріалу), *комунікативна* (ІТ надають швидкий зворотний зв'язок).

Поєднуючи зміст цього пункту з темою нашої роботи, зауважимо, що за Л.В. Романенко «основна мета навчання іноземної мови полягає у формуванні та розвитку комунікативної культури, практичне оволодіння іноземною мовою. Навчальні сайти призначаються для того, щоб навчитися чотирьом видам мовленнєвої діяльності (читанню, говорінню, письму та аудіюванню) і містять завдання різних рівнів, щоб була можливість засвоїти фонетичний, граматичний та лексичний матеріал. Учителю самому на інформаційних сайтах потрібно визначати та відібрати матеріал» [38, с.40-45].

Діяльність із навчальними комп'ютерними програмами, що застосовуються на уроках з іноземної мови спрямовується і на те, щоб відпрацьовувати граматичні явища.

О.В. Касаткіна стверджує, що «формування граматичної компетентності можна віднести до найбільш актуальних завдань методики викладання іноземної мови» [21, с. 52], проте сучасний стан навчання граматики у середній загальноосвітній школі потребує вдосконалення. Як зазначає О. В. Касаткіна, «робота над граматичними явищами іноземної мови найчастіше обмежується читанням правил і їх тренуванням в реченнях (з опорою або без опори на таблиці / схеми), в результаті чого постає проблема, що через відсутність реальної комунікації на

уроках, навіть учні із досить високим рівнем теоретичних знань відчують труднощі у висловлюванні своїх думок. У зв'язку із цим, завданням необхідно надавати комунікативну спрямованість. Комунікативність передбачає, насамперед, мовленнєву спрямованість усього навчального процесу, яка полягає в тому, що шлях до цієї мети – це практичне користування мовою» [там само, с. 53]. Комунікативної спрямованості навчання можна досягти шляхом використання засобів мультимедіа.

Й. ван Ек вважає граматичну компетентність лінгвістичною і пояснює її як здатність мовця продукувати й інтерпретувати висловлювання, які відповідають граматичним правилам [57, с. 39].

У навчанні англійської мови, наголошують О. М. Кужель та Т. І. Коваль, «можна виділити два основні аспекти застосування засобів інформаційно-комунікативних технологій: як об'єкт вивчення та як засіб забезпечення навчальної діяльності на різних етапах заняття. Це набуття (засвоєння) нових знань, повторення (формування нових умінь, навичок), закріплення (застосування вмінь, навичок), використання на практиці (узагальнення, систематизація вмінь, навичок; перевірка, визначення рівня навчальних досягнень, корекція знань, умінь, навичок)» [23, с. 23].

На думку І.П. Кузьміної, інструменти сучасних ІТ на заняттях з іноземної мови є ефективними, «оскільки їх впровадження: 1) мотивує навчання, можливо навіть більше, ніж аудіо- та відео матеріали; 2) дає можливість

викладачеві застосовувати індивідуальний підхід; 3) сприяє розвитку самостійності студентів, спонукає користуватися інформацією, що безпосередньо стосується їхнього особистого чи професійного життя; 4) підвищує поінформованість щодо інших мов та культур; 5) завдяки наявності різноманітних типів текстів підвищує мовні компетенції; 6) забезпечує сучасний матеріал, що відповідає інтересам і потребам студентів; 7) пропонує автентичний і актуальний матеріал» [24, с. 186].

Більш того, І. Карпа зазначає, що ІТ надають доступ до курсів мовних фахівців з усього світу, полегшують оцінювання рівня засвоєння матеріалу та корекції помилок, уможливають вивчення бажаного матеріалу в зручний для учня або студента час, підвищують їх самостійність та сприяють формуванню їх індивідуальної освітньої траєкторії [20].

Отже, інформаційні технології виконують наступні ролі: інтенсифікують процес навчання та підвищують його ефективність, розвивають пізнання, встановлюють фідбек, контролюють набуті знання, удосконалюють організацію самостійної роботи учнів та індивідуалізують процес навчання. ІТ використовуються з метою виробництва інформації для аналізу і прийняття рішення, а також одержання необхідної інформації в результаті переробки первинної інформації.

1.3. Типологія використання освітніх платформ

Світ в якому ми живемо, важко уявити без інформаційних технологій, вони все більше впливають на

сучасне суспільство. Утворюючи глобальний інформаційний простір, проникають в усі сфери людської діяльності. Інформаційні технології покликані стати невід'ємною частиною освітнього процесу.

Події 2020 року привернули увагу всього суспільства до технологій дистанційного навчання. Пандемія COVID-19 на кілька місяців унеможливила очне навчання, а дистанційне навчання стало єдиною доступною формою в системі освіти. Використання дистанційних платформ у вивченні шкільних предметів стало невід'ємною частиною навчально-виховного процесу. Їх завдання допомогти вчителю правильно організувати освітній процес, а учням успішно засвоїти необхідні знання з шкільних предметів, розвивати творчі та інтелектуальні здібності, привчати до самоосвіти.

Розвиток системи дистанційного навчання обумовлений сукупністю переваг і можливостей. Це насамперед більш гнучкі умови навчання для учнів, які не змогли чи не можуть здобути її традиційним шляхом через віддаленість від загальноосвітніх навчальних закладів, фізичних недоліків, індивідуальних особливостей і потреб.

Дистанційна форма навчання передбачає створення і використання єдиного інформаційно-освітнього середовища, яке містить різні електронні джерела інформації, а саме:

- «курси дистанційного навчання, електронні підручники, розташовані на вітчизняних освітніх

серверах (для різних моделей дистанційного навчання).

- віртуальні бібліотеки;
- бази даних освітніх ресурсів;
- веб-квести, призначені для цілей навчання;
- телекомунікаційні проекти;
- віртуальні методичні об'єднання вчителів;
- телеконференції, форуми для вчителів і учнів;
- консультаційні віртуальні центри (для вчителів, школярів, батьків);
- наукові об'єднання школярів» [1].

К.О. Січкаренко класифікує онлайн-платформи, які надають освітні послуги, за наступними критеріями:

1) «за вартістю: на платні, безкоштовні або «freemium» (процес навчання є безкоштовним, однак заплатити потрібно за іспит або сертифікат про проходження курсу);

2) за часом проходження курсу: з фіксованим часом проходження курсу (курс доступний тільки в певний період часу) і відкритим графіком (курс доступний завжди);

3) за авторством курсів: курси та завдання можуть створюватися користувачами платформи або професійно власниками/розробниками платформи;

4) за кількістю слухачів: без обмежень і з обмеженням кількості;

1) за процесом навчання: курси без супроводу або із супроводом викладача» [42].

Досліджуючи частотність використання освітніх платформ в освітньому середовищі України в умовах сьогодення за допомогою проведеного анкетування, І. Яковлева виявила, що «під час дистанційного навчання 83,2% вчителів використовували платформу Classroom, 73,8% вчителів для спілкування з учнями використовували платформу Meet, 56,1% вчителів для проведення уроків використовували платформу Zoom» [52].

Найпопулярніший інструмент серед українських вчителів – це онлайн-сервіси для опитувань: 66,4% – Google Forms. які містять усі функції співпраці та спільного використання в документах, таблицях та слайдах, 64,5% – LearningApps. Для візуалізації даних 74,3% опитаних освітян використовують платформу Canva та 22,9% – платформу Prezi. Для створення інтерактивних аркушів і плакатів 60,3% вчителів використовують дошку Jamboard, 47,7% – платформу Padlet.

Для створення інтерактивних завдань, ефективних як для індивідуальних, так і для групових занять, учителями використовується LEARNINGAPPS.

Canva – «кросплатформний безкоштовний графічний редактор з додатковими платними послугами. Надає доступ до вбудованої бібліотеки шаблонів, стокових фотографій, векторних зображень, графіки та шрифтів. Шаблони в Canva мають унікальний дизайн і складаються з декількох елементів: фон, текст, додаткове зображення і ін. Особливістю Canva є робота в реальному часі кількох користувачів над одним або кількома проєктами; створення

та редагування GIF-анімацій та відео; онлайн-публікація готових проєктів; експорт робіт у різних форматах; обробка фотокарток за допомогою фільтрів і ручних налаштувань зображення; створення графіків і діаграм для звітів; додавання текстури до фонового зображення тощо» [47, с. 23].

Prezi.com – це «веб-сервіс, за допомогою якого можна створити інтерактивні мультимедійні презентації з нелінійної структури. Робота веб-сервісу Prezi.com заснована на технології масштабування (наближення і віддалення об'єктів). На відміну від класичної презентації PowerPoint або OpenOffice Impress, презентація розбита на слайди, в Prezi основні ефекти пов'язані не з переходом від слайду до слайду, а зі збільшенням окремих частин одного з того ж слайду» [там само].

PADLET – мультимедійний ресурс, який дозволяє редагувати та зберігати інформацію на віртуальній стіні, онлайн-дошці, є інструментом для організації спільної роботи учасників освітнього процесу, використовується на учительських, викладацьких сайтах чи блогах.

«Створити якісний, гарно оформлений, цікавий та креативний урок допоможуть такі дистанційні платформи як YouTube, де можна знайти різноманітний навчальний контент» [14].

«Відеолекції з можливістю накладати на відеотести або інші завдання забезпечують такі сервіси, як TEDEd, FlipGrid» [33].

Також є ресурси, які допомагають створити тексти і завдання та здійснити перевірку знань:

Kahoot (<https://kahoot.com>) – платформа для створення вікторин, тестів, дидактичних ігор, а також для перевірки знань.

Quizlet (<https://quizlet.com>) – «безкоштовний онлайн-сервіс, що дає змогу учням вивчати нові терміни за допомогою спеціальних інструментів і навчальних ігор, представлених на цьому ресурсі. У вчителя є можливість створювати і застосовувати в навчанні так звані флеш-картки, що виступають базисним компонентом навчального модуля, який складається з набору карток за різними темами. На ресурсі представлені мільйони готових модулів. Вчитель може підібрати потрібний модуль за допомогою пошуку і безкоштовно використовувати контент, створений іншими користувачами» [47, с. 23].

Онлайн-дошка “Miro” – сервіс, який дозволяє взаємодіяти зі здобувачами освіти., і містить наступні функції: додавання зображень, відео та документів на дошку; можливості зробити замітку, намалювати фігуру, підкреслити [33].

«Для отримання гарного результату необхідно отримувати якісний зворотний зв'язок з учнями за допомогою дистанційних платформ. Найкращими з них для проведення онлайн-уроків є Zoom, Google Meet» [36].

Zoom – «сервіс для проведення онлайн-конференцій та відеозв'язку. Дає можливість планувати і організовувати відеоконференції для проведення лекцій, консультацій та

семінарів для різної кількості користувачів в онлайн-форматі. Інтегрована з DistEdu, що дозволяє автоматично додавати відеоконференції до календаря та відповідно інформувати студентів, а також записувати, зберігати і поширювати відеоконтент при потребі. Використовується безкоштовна 40-хвилинна версія Zoom або платна Zoom of Education» [11, с. 23].

Для всіх власників особистого облікового запису Google створено платформу Google Classroom – це «хмарно орієнтована платформа, що об'єднує в собі: Google Docs, Sheets, Slides, Forms для створення текстів і презентацій, редагування файлів у хмарному сховищі; Google Drive для зберігання й одночасного доступу до файлів; Google Календар для розкладу; GoogleMeet для проведення відеоконференцій; Google Чат для спілкування; Gmail для листування. Google Classroom є зручною, гнучкою, інтерактивною і персоналізованою платформою для навчання, оскільки дозволяє публікувати й оцінювати завдання, організувати спільну роботу і ефективну інтеракцію всіх учасників процесу, створювати навчальні курси, ділитися освітніми матеріалами, роздавати завдання і коментувати роботи студентів в одному сервісі» [там само, 23].

Відеоконференції можна проводити також за допомогою Microsoft Teams, Google Meet, Skype та ін

«Учасники опитування назвали три основні критерії, за якими вибирають, чи будуть використовуватити в роботі той чи інший цифровий інструмент. На перше місце вони

поставили сервіс безкоштовний 92,1%, на друге – сервіс простий в користуванні – 86%. Важливим критерієм вибору сервісу для навчання виявився і показник, чи подобається він учням – 45,3%» [52].

Отже, використання освітніх платформ є провідною функцією, що дозволяє учителю та учневі будувати тип мислення, навички роботи з медійними засобами та дозволяють орієнтуватися в інформаційно-комунікативному просторі.

1.4 Психологічні та вікові особливості учнів середньої школи

1.4.1. Вплив фізичного та фізіологічного розвитку учня середньої школи на його психіку

У підручнику з вікової психології О.П. Сергєєнкової, О.А. Столярчук та ін. авторів знаходимо інформацію про те, що «підлітковий період охоплює навчання в основній школі (5-9 класи) і знаменує собою суттєві зрушення суб'єкта в напрямку дорослішання. Даний вік характеризується бурхливими, але нерівномірними темпами зростання організму та фізіологічними змінами». Серед них автори називають наступні:

- швидкі темпи росту та дорослішання викликають посилення інтересу до свого зовнішнього вигляду, з одночасним незадоволення своєю зовнішністю;

- непропорційне формування опорно-кісткової системи (ріст рук, ніг та голови випереджає темпи формування хребта) супроводжується тимчасовою втратою гармонії в рухах, що призводить підлітка пригніченості,

сором'язливості та зниження самооцінку;

- нерівномірний розвиток кровоносної системи (серце росте швидше, ніж судини) може викликати погане самопочуття, головний та серцевий біль, зниження розумової працездатності;

дівчатка комплексують щодо пропорцій та стрункості своєї фігури, а хлопчиків хвилює мускульна маса і атлетичність тіла;

- у нервовій діяльності підлітка процеси збудження превалюють, що викликає часті стрибки настрою, підвищену чутливість і дратівливість;

- «статеве дозрівання, поява вторинних статевих ознак сприяє формуванню почуття дорослості, забезпечує активізацію статевої ідентифікації, пожвавлює потяг до спілкування з протилежною статтю» [40, с.186].

Підлітку, що фіксує в спостерігає низку різких фізичних і фізіологічних змін, пов'язаних з дорослішанням і статевим дозріванням, важко утримувати почуття ідентичності.

1.4.2. Соціальна ситуація розвитку учнів середньої школи

Соціальна ситуація розвитку учнів середньої школи суттєво відрізняється від ситуацій їх розвитку в дитинстві. Формально вони залишаються у попередньому статусі школяра, однак одночасно спостерігаються наступні ускладнення:

- зростання кількості уроків, обсягів домашніх завдань і навчальних предметів;

- поява нових вчителів та їх різних вимог до школярів-підлітків.

На тлі цих змін ускладнюється як мотивація навчання підлітків, так і загальне ставлення до перебування в школі. Так, навіть не ігноруючи навчання, підліток особливої уваги надає комунікації з однолітками, особистим прагненням та захопленням, які часто знижують його інтерес до шкільного навчання. Характерною для багатьох учнів середньої школи є суперечливість їх ставлення до пізнання та шкільного навчання.

Свідоме позитивне відношення до навчання у в учнів середньої школи виникає тоді, коли знання є знаряддями побудови майбутнього дорослого життя та відповідають пізнавальним інтересам.

Ускладнення шкільного навчання, що відбувається при переході учнів з початкової до основної школи, створює ризик розгортання підліткової шкільної дезадаптації. За даними психології О.П. Сергеєнкової, О.А. Столярчук та ін., підтверджуваними й іншими дослідниками, якщо в молодших класах шкільна дезадаптація зустрічається в 8-10% випадків, то у підлітків - в 18-20% [40, с.190].

Причини дезадаптації	Вияви дезадаптації
<ul style="list-style-type: none"> • неспроможність адаптуватись до ускладнених умов навчання, • погіршення статусу в класному колективі через його структурні зміни, • занедбана початкова шкільна дезадаптація 	<ul style="list-style-type: none"> • значне погіршення навчальної успішності, закріплення негативної мотивації учіння, • конфліктні взаємини з вчителями та однокласниками, системні порушення дисципліни, • негативні емоційні переживання підлітка

Рис. 1.3. Причини та вияви підліткової шкільної дезадаптації

Способи вирішення даної проблеми визначаються виявленням причин дезадаптації конкретного підлітка. Важливим є проведення профілактичної роботи педагогами та шкільним психологом.

1.4.3. Спілкування учнів середньої школи з дорослими і однолітками

Спосіб спілкування учня середньої школи з вчителями і суб'єктивне ставлення до них змінюється протягом підліткового віку. Якщо ключовими мотивами спілкування молодших школярів є прагнення отримати підтримку, схвалення вчителя за навчання, поведінку і шкільну працю, то старші школярі очікують особистісної комунікації на рівних, визнання вчителем процесу їх дорослішання.

Ставлення таких учнів до навчального предмету переважно проектується від ставлення до вчителя. У взаєминах учнів середньої школи з учителями вперше

фігурує *конфлікт поколінь*, ініціатором якого може бути обидві сторони.

Тут оптимальним стилем взаємодії вчителя з учнями цього віку є *демократичний*, що поєднує в собі заохочення до самостійності, відповідальності та постійний, вимогливий контроль, справедливу оцінку результатів учіння школярів.

Процеси фізичного та психологічного дорослішання таких учнів викликають зміни у їх взаєминах з *батьками*. Вплив батьків вже обмежений і їх думка конкурує з точкою зору однолітків. Дитяча любов до батьків змінюється на аналіз та критику їх особистісних якостей і пов'язана з асиметричністю їх інтересів. Перебудова взаємин підлітка з батьками супроводжується реакціями *емансипації* (прагненням звільнитися від опіки та контролю) та *опозиції* (протиставлення цінностей та норм).

У цьому віці також відбувається збагачення стосунків з однолітками для обміну інформацією, здатності розділяти з іншими спільні заняття, інтереси і почуття, налагодження контактів з протилежною статтю, набуття прийняттого соціального статусу.

Спілкування з однолітками також важливе для процесу порівняння себе з ними, оскільки підлітки відчувають потребу належати до певної групи або середовища однолітків і взаємодіяти з ними.

Як правило, захоплення підлітків не пов'язані з навчанням. За думкою О.П. Коханової, тип захоплення

підлітка визначається змістом його особистості. Захоплення підлітків вона класифікує на такі типи:

Рис. 1.4. Типи підліткових захоплень

Найбільш розповсюдженими вважаємо інформативно-комунікативні захоплення, які є предметом нашого дослідження. Вони окрім навчання включають і розмови у компанії або постійне спілкування з ровесниками засобами мобільного зв'язку чи мережі Інтернет, довготривале просиджування перед монітором комп'ютера.

За І. Буллах, «в інформаційно-комунікативних захопленнях проявляється жага отримання нової, не дуже змістовної інформації, яка не потребує ніякої критичної обробки, і потреба в легкому спілкуванні з однолітками – у великій кількості контактів, що дозволяють цією інформацією обмінюватись» [5, с.81]

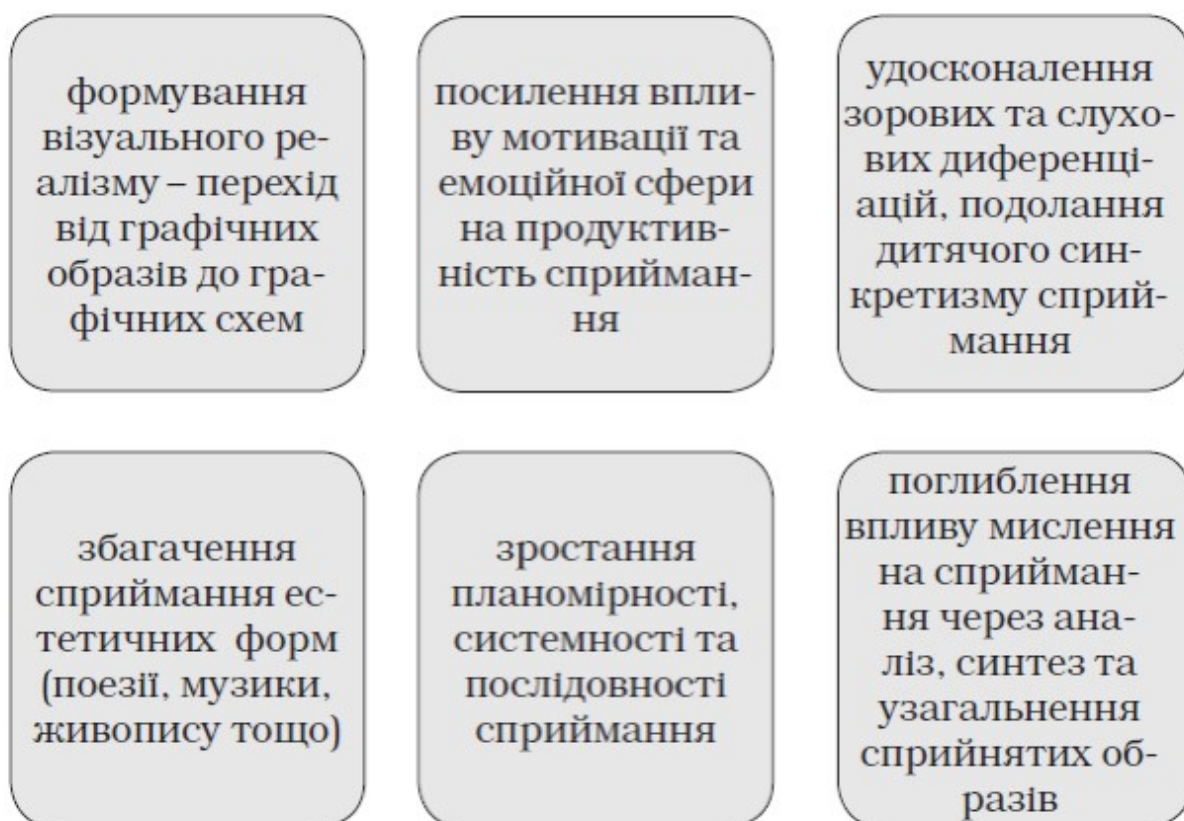
1.4.4. Пізнавальні надбання підліткового віку

Завдяки збагаченню змісту внутрішньо-психічної діяльності підлітків відбуваються потужні зміни їх інтелектуальної сфери.

Так, хоча багатьом підліткам характерна імпульсивність інтелектуальних процесів, за умови позитивної стійкої мотивації учні середньої школи спроможні до саморегуляції та контролю уваги.

Розвиток позитивних властивостей уваги цих учнів залежить звичайно від їх вольових якостей і наполегливості.

Основними змінами перцептивної діяльності учнів старшої школи є наступні:

Рис. 1.5. Основні досягнення перцептивного розвитку учнів старшої школи

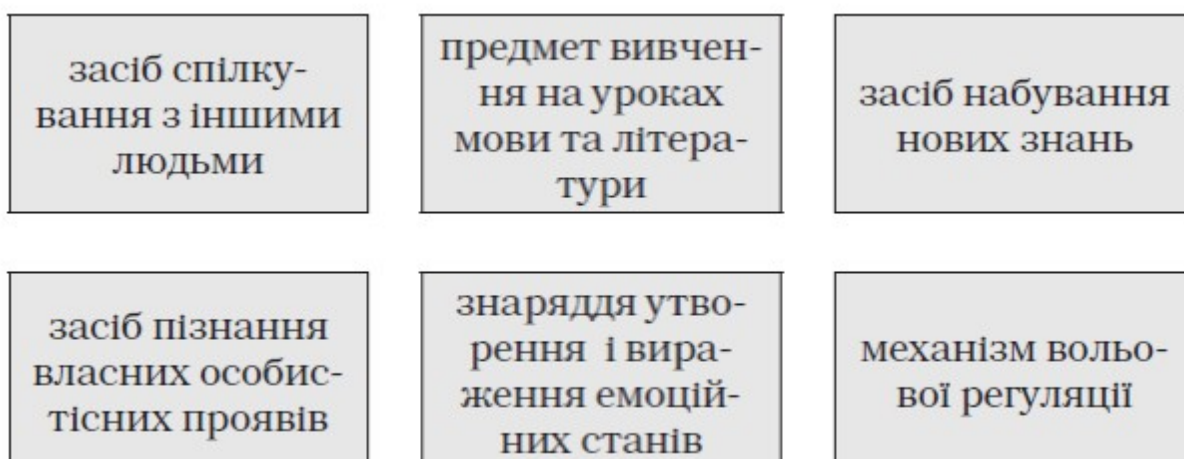
В учнів середньої школи розвивається логічна пам'ять, уповільнюється розвиток механічної пам'яті, осмислення матеріалу суттєво впливає на якість як запам'ятовування, так і відтворення навчального матеріалу учнем основної школи, добре засвоюється матеріал, який викликає емоційний супровід чи визнається значимим.

Мислення також зазнає суттєвих якісних змін. У своїх фантазіях учень старшої школи краще усвідомлює власні прагнення та емоції, вперше починає уявляти свій майбутній життєвий шлях.

Зростання змісту навчального матеріалу та самотійна робота вдосконалює навички читання підлітка, а відтворення засвоєного на уроках сприяє розвитку усного мовлення, зокрема монологічного (переказ великого твору, виступ, роздуми).

Підлітковий вік особливо сприятливий для вдосконалення вмінь користуватись мовленням як засобом спілкування та вивчення мов. На думку Г.С. Костюка, «майстерне володіння зовнішнім мовленням виражає інтелектуальну силу підлітка, є ознакою його авторитету в колективі» [10]. Однак в повсякденному спілкуванні з однолітками підлітки часто вдаються до сленгу і вживають нецензурні слова, що, як вони вважають, робить їх дорослішими і вільними від соціального тиску.

Таким чином, мовлення в підлітковому віці розвивається за наступними аспектами:

Рис. 1.6. Функції мовлення для психічного розвитку учнів середньої школи

Отже, для психолого-вікових характеристик учнів середньої школи характерні непропорційність фізичного росту зовнішніх та внутрішніх органів, конфліктність у відношеннях з вчителями і батьками, втрата їх авторитету, натомість становлення авторитету однолітків і прагнення більшого спілкування з ними, домінування інформативно-комунікативних захоплень, стримкий розвиток пам'яті та мислення, вдосконалення мовленнєвих навичок як статусного атрибуту.

1.5 Пробне навчання як метод експериментальної перевірки ефективності організації навчальної діяльності

Пробне навчання -- це основний емпіричний метод дослідження у методиці викладання іноземних мов. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. вважають, що воно «побудоване переважно на ерудиції та педагогічній інтуїції учителя, який здійснює науковий пошук, спираючись на власний досвід, без глибокого й тривалого вивчення

проблеми здійснює пошук, завдяки якому підтверджується або спростовується висунуте і первинно обґрунтоване допущення, спрямоване на удосконалення окремих аспектів процесу навчання» [28, с. 46]. Воно також дозволяє освітянам запроваджувати нові підходи до навчання та покращення методик викладання, надає можливості для само-/рефлексії з метою адаптації методів викладання, які вчителі зазвичай використовують на своїх заняттях.

В. Коши стверджує, що пробне навчання є закономірним процесом удосконалення освітньої практики, який включає такі етапи як навчання, його оцінку та рефлексію. В результаті цього відбувається збір доказів для впровадження змін у процес навчання та викладання. Він також називає пробне навчання повторювальним (ітеративним), оскільки воно планується, здійснюється, аналізується, а потім реалізується знову, проходячи постійний процес аналізу та перегляду [61, с. 11-12].

За С.Ю. Ніколаєвою, «здійснення пробного навчання передбачає виконання наступних вимог: чіткі часові рамки; заздалегідь сформульовані гіпотези дослідження; планування та організація навчання відповідно до висунутих гіпотез; можливість ізольованого врахування впливу методу навчання, який досліджується; встановлення початкового та підсумкового станів знань, навичок і вмінь, які стосуються проблеми дослідження; наявність критеріїв встановлення рівня знань, вмінь та

навичок, що відповідають специфіці та меті пробного навчання» [31, с. 60].

На думку Дж. Кларка, С. Пората, Дж. Тіля та М. Джоуба, пробне навчання це безперервний цикл наступний дій: змін до навчання; заходів для впровадження цих змін; спостереження за процесом і наслідками змін; міркування над процесом впровадження змін та їх наслідками [55, с. 11], що графічно відображено у рис.1.7 нижче:

Рис. 1.7 Цикл пробного навчання

У нашій роботі ми вибрали методику, запропоновану С.Ю. Ніколаєвою, яка виокремлює у структурі пробного навчання наступні 4 етапи: «підготовка до проведення пробного навчання, реалізація пробного навчання, констатація отриманих результатів, інтерпретація отриманих результатів» [31, с. 60].

Отже, пробне навчання базується на цілеспрямованій інтенції дослідника покращити, реформувати та вирішити проблеми в освітньому середовищі. Це безперервний

процес, під час якого дослідник ділиться новими знаннями з тими учасниками процесу, які можуть отримати з цього користь. Головними перевагами пробного навчання є простота його реалізації та легкість отримання й обробки результатів.

Висновки до розділу 1

В умовах сьогодення різноманітні освітні платформи є дуже поширеними, будучи частиною інформаційно-телекомунікаційною системи, що забезпечує реформи середньої освіти а учасників освітнього процесу – сучасними електронними освітніми ресурсами (напр. е-підручниками) і сервісами, створюючи сприятливе середовище для розвитку електронного навчання, а також формування цифрової компетентності учасників освітнього процесу в країні.

Комплексне використання ІТ у поєднанні з традиційними методами навчання забезпечує реалізацію особистісно-орієнтованого та інтерактивного підходу до навчання; підвищує пізнавальну активність учнів за рахунок різноманітної відео- та аудіоінформації; здійснює контроль завдяки тестуванню і системи запитань для самоконтролю.

Інформаційні технології виконують наступні ролі: інтенсифікують процес навчання та підвищують його ефективність, розвивають пізнання, встановлюють фідбек, контролюють набуті знання, удосконалюють організацію самостійної роботи учнів та індивідуалізують процес навчання. ІТ використовуються з метою виробництва

інформації для аналізу і прийняття рішення, а також одержання необхідної інформації в результаті переробки первинної інформації.

Використання освітніх платформ є провідною функцією, що дозволяє учителю та учневі будувати тип мислення, навички роботи з медійними засобами та дозволяють орієнтуватися в інформаційно-комунікативному просторі.

Для психолого-вікових характеристик учнів середньої школи характерні непропорційність фізичного росту зовнішніх та внутрішніх органів, конфліктність у відношеннях з вчителями і батьками, втрата їх авторитету, натомість становлення авторитету однолітків і прагнення більшого спілкування з ними, домінування інформативно-комунікативних захоплень, стримкий розвиток пам'яті та мислення, вдосконалення мовленнєвих навичок як статусного атрибуту.

Пробне навчання – це метод експериментальної перевірки певної методики, який включає планування, втілення, спостереження, аналіз та оцінку, а також відповідні необхідні зміни. Його основною метою є вдосконалення процесу навчання.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Етапи формування граматичної

компетентності в учнів середньої школи

Грамматика – один з найважливіших аспектів навчання іноземної мови, так як повноцінна комунікація неможлива без знання граматичних конструкцій.

У словнику лінгвістичних термінів термін *граматика* визначено як «розділ мовознавства, що вивчає закономірності будови, змін та утворення форм слів певної мови (морфологія), а також словосполучень і речень (синтаксис)» [70, с. 15].

«Грамматична компетентність входить до складу комунікативної компетентності і визначається як рівень володіння основним кодом мови: граматичними правилами, вокабуляром, словотвором, структурою речення» [69, с. 43].

На думку Н.К. Скляренко, граматична компетенція – «це здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості. Основними компонентами виступають, таким чином, граматичні навички, граматичні знання і граматична усвідомленість» [45, с. 4].

Т.І. Кушнір стверджує, що «граматична компетентність реалізується завдяки знанням з теорії та використання цих знань на практиці. Для ефективного формування граматичної компетентності важливо орієнтуватися на принципи та правила засвоєння теоретичних знань,

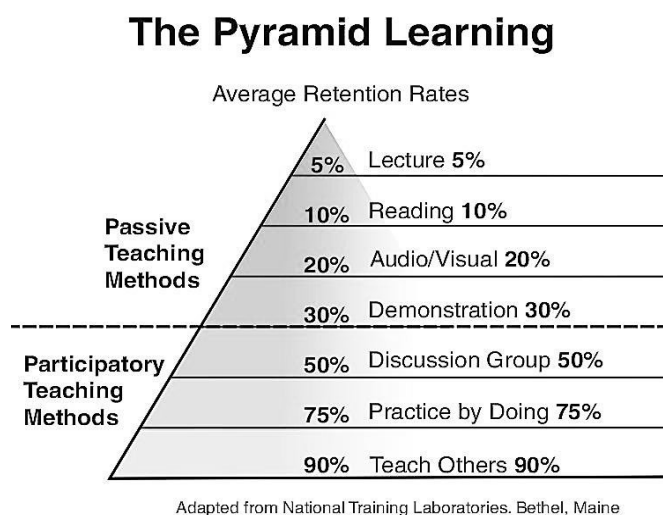
застосовувати методи і прийоми пізнавальних здібностей учнів» [25, с. 141].

О.В. Касаткіна вважає, що «граматична компетентність - правильність вживання граматичних форм англійської мови відповідно із законами та нормами граматики. Граматична компетентність - це знання граматичних засобів мови і здатність їх використовувати. Це здатність розуміти і висловлювати смисл (значення), породжувати і розпізнавати фрази, побудовані за певними принципами, а не запам'ятовувати та відтворювати їх як готові формули» [21, с. 52]..

У дисертації О.І Вовк вказано, що «граматична компетентність передбачає: а) системне знання лексичного, морфологічного, синтаксичного, фонетичного та орфографічного аспектів мови для розуміння та побудови осмислених та зв'язних висловлювань; б) володіння граматичними поняттями, а також засобами вираження граматичних категорій; в) знання стилістичних особливостей іноземної мови, що вивчається; г) автентичність використання іноземної мови; д) навички та вміння адекватно використовувати граматичні явища в мовленнєвій діяльності в різноманітних ситуаціях спілкування для розв'язання комунікативних задач і вирішення проблем» [8].

Кращий спосіб перевірки засвоєння граматичних правил - це їхнє функціонування і використання в мовленні.

«Піраміда набуття навичок», складена Едгаром Дейлом, доводить необхідність і ефективність виконання граматичних вправ для міцного засвоєння знань.

Рис. 2.1. Піраміда набуття навичок за Е. Дейлом [56]

Як видно з рисунку 2.1, учні запам'ятовують майже все з того, що вони виконували чи створювали самостійно. При механічному відпрацюванні граматичних конструкцій засвоюється до 70% знань. Під час перегляду навчальних відео і зображень учні зберігають до 30% отриманої інформації. І тільки 10% знань засвоюється при читанні граматичного правила в підручнику. Виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що «учні повинні бути активними учасниками навчання, їм повинні бути запропоновані завдання на прояв їх творчих здібностей, створення нового продукту на основі знань, отриманих раніше» [там само, с. 18].

Таким чином, граматику, як невід'ємний аспект мови, повинна викладатися в середній школі під час навчання

письмової та усної форм мови. Без врахування граматичного компоненту неможливе повноцінне оволодіння мовленнєвою компетентністю.

2.2. Труднощі формування граматичної компетентності в учнів середньої школи

На думку О.С. Лех та Л.В. Маковічук, «у навчанні іншомовному говорінню граматики посідає важливе місце, оскільки вона є, так би мовити, каркасом, на якому базується лексика. Вивчення граматики та правильне оформлення висловлювання, а також розпізнавання граматичних форм у мові та письмі відбувається завдяки формуванню граматичних навичок, які поруч з граматичними знаннями є основними компонентами граматичної компетентності» [26, с. 273 – 275].

Слідом за Н. Скляренко, вищезгадані автори трактують «граматичну компетентність як здатність людини правильно продукувати усні та письмові висловлювання відповідно до граматичних правил і розуміти граматику структур, які використовуються в мовленні іншими» [45, с. 15].

Як показує досвід та практика, на оволодіння граматичною компетентністю учнями середньої школи мають вплив наступні фактори:

1) Психологічні особливості учня, його фонові знання, тип сприйняття, що превалює (візуальний, аудитивний, тактильний, тощо), пам'ять, персональні характеристики.

2) Сприятливе чи несприятливе оточення для оволодіння граматичної компетентності: навчальний план,

методи викладання й оцінювання, персоналія вчителя, який, як особистість, має безпосередній вплив на оволодіння граматиною.

Також, варто відмітити, що на ефективність оволодіння граматиною англійської мови значний вплив мають індивідуальні психологічні особливості кожного учня зокрема. Так, англійська є другорядним засобом спілкування, використання якої немає практичної необхідності для деяких учнів.

Розглянемо детальніше труднощі, які вчитель середньої школи повинен передбачати та усувати у процесі викладання. Їх виникнення спричинено такими факторами:

1) інтерферентним впливом рідної мови, коли відбувається накладання її граматичних явищ на продуковані граматичні форми англійської мови, наприклад: **Я дуже дякую** – **I very thank you** замість правильного *Thank you very much*.

2) вживанням прийменників, значення яких не завжди збігається в англійській та українській мовах, а також випадки їх відсутності або наявності, наприклад: *слухати музику* – *listen TO music*, *увійти ДО кімнати* – *enter the room*, *звертати увагу НА* – *pay attention TO*, etc.

3) наявністю/відсутністю певних граматичних явищ у рідній мові. Так, наприклад, в українській мові 7 відмінків, в англійській 2 – загальний та присвійний, в українській мові відсутнє таке граматичне явище як артикль та герундій, також, в українській мові 3 граматичних часи, в англійській – 12/16 (у різних джерелах) .

4) способом утворення форми граматичних явищ: флективне утворення форми минулого часу в українській мові та аналітичне в англійській: *зробив* – *has done/made*.

5) оволодінням граматичним явищем у морфології (наприклад, труднощі, що виникають у процесі засвоєння узгодження часів тощо) і в синтаксисі (наприклад, порядок слів).

Проте граматичний матеріал має свої особливості, чим і зумовлюються специфічні прийоми вивчення граматики, засвоєння граматичних понять, формування способів діяльності студента.

Наведемо основні прийоми навчання граматики англійської мови:

Грамотичний розбір – прийом, що «допомагає засвоїти і систематизувати основні ознаки морфологічних і синтаксичних понять. Суть його полягає в тому, що визначені для розбору морфеми, частини мови, граматичні категорії, члени речень, частини речень і цілі речення характеризуються за їхніми граматичними ознаками на ґрунті раніше засвоєних теоретичних відомостей. Грамотичний розбір виступає також і засобом розрізнення граматичних понять» [26, с. 274].

На практиці застосовуються такі види грамотичного розбору: морфологічний і синтаксичний (за змістом), повний і частковий (за обсягом), усний і письмовий (за способом).

Прийом порівняння часто застосовують під час вивчення грамотичного матеріалу: встановлюється

подібність і відмінність між граматичними явищами мови, що вивчається, та рідної. Він потрібен, до прикладу, щоб не сплутати такі частини мови, як прикметник і дієприкметник, прислівник і дієприслівник, тощо. «Порівняння допомагає краще засвоїти нові поняття на основі відомих (вивчення ознак безособових дієслів на основі особових). Під час вивчення граматичних явищ німецької мови проводиться порівняння з аналогічними чи відмінними явищами української чи то англійської мови» [там само, с. 274].

*Приєм замін*и полягає в тому, що певну граматичну форму чи конструкцію заміняють синонімічною. Так, наприклад, речення з модальним значенням можна передати різними граматичними конструкціями:

*You **needn't have done** that. – It **wasn't necessary** to do it but you did.*

*She **should** finish earlier. – It is **advisable** that she finishes earlier.*

*The **may** be there. – They are **probably** there.*

На основі розглянутих засад, можна стверджувати, що процес формування граматичної компетентності є досить кропітким, тривалим та вимагає зусиль, наполегливості та постійної роботи.

2.3 Особливості освітньої онлайн-платформи MyEnglishLab : переваги і недоліки

Оскільки під час практики у школі ми будемо працювати з підручником *Focus 2nd Edition 2*, оснащеним онлайн-платформою *MyEnglishLab*, ми вирішили дослідити

саме її особливості побудови та функціонування.

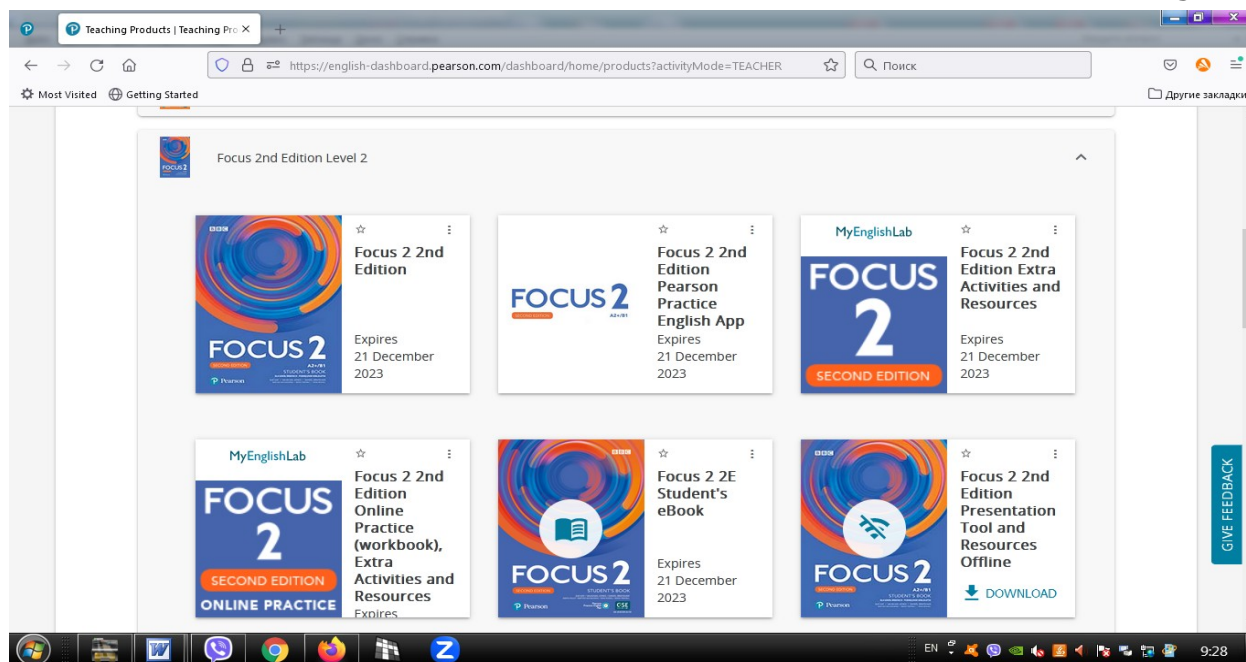
«MyEnglishLab – це інтерактивна онлайн-платформа для вчителів та учнів, що дозволяє виконувати домашні завдання курсу будь-де та будь-коли. Програма автоматично перевіряє виконані вправи, виставляє оцінки, моніторить прогрес учнів та дозволяє тримати з ними зв'язок за допомогою вбудованого месенджера» [63]. Вона обслуговує підручники серії Focus 1-5 та High Note 1-5 від видавництва Pearson.

«Focus 2nd Edition 2 Student's Book with MyEnglishLab» авторів Сью Кей, Воган Джонс та Даніел Брейшоу – це підручник, забезпечений платформою MyEnglishLab, кодом доступу до цифрових ресурсів і вправ, аудіо і відео у додатку Pearson Practice English App до курсу Focus 2nd edition 2.

Серед переваг платформи і курсу можемо назвати те, що навчання відбувається за методикою 3Ms – *motivation* (мотивація), *memory* (пам'ять), *meaning* (значення). Зміст курсу легко запам'ятовується завдяки постійному повторенню матеріала у різних формах і типах вправ, розкриті теми цікаві для підлітків і мотивують до вивчення англійської. Курс вражає своєю автентичністю завдяки відеосупроводу від BBC. До нього також включені додаткові цифрові дії та ресурси з контролю граматики та лексики, читання, прослуховування та використання English banks вправ та текстів. [30].

Наведемо скріншот вигляду онлайн-платформи MyEnglishLab для підручнику, що використовується.

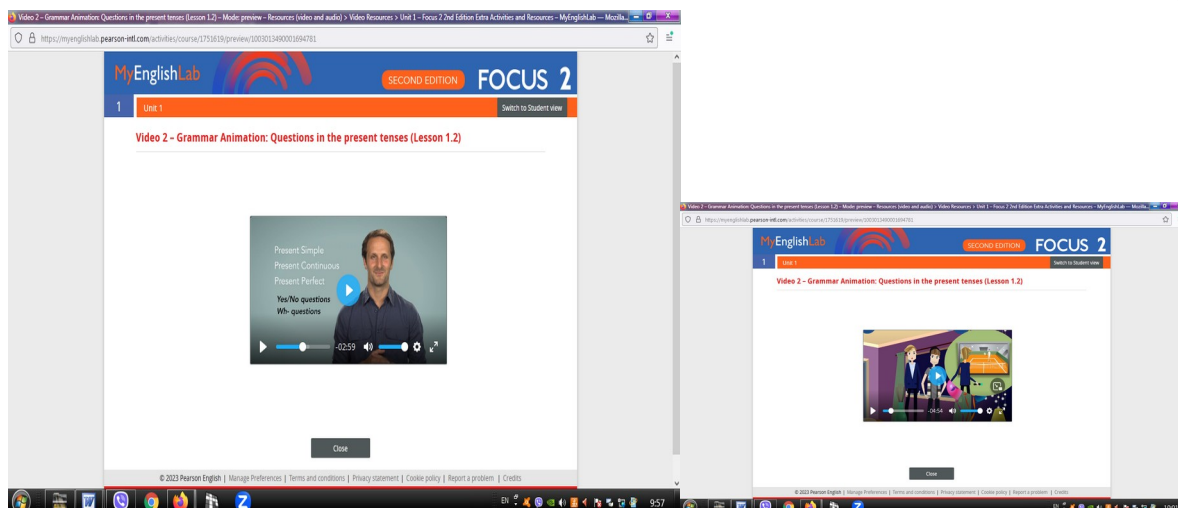
Ми бачимо, що платформа надає доступ до електронної книги для учня, практичного додатку, додаткових вправ та ресурсів, онлайн робочої книги для учня (Workbook) з можливістю контролювати прогрес кожного учня у процесі виконання певної вправи, а також додаткових презентаційних ресурсів, доступних для скачування.

The screenshot displays the Pearson MyEnglishLab Gradebook interface. On the left, a sidebar lists exercises under the heading '1.1 Vocabulary'. The main content area shows a 'Diagnostics' section with a table of student performance. The table includes columns for Student, Score, Grade, and Status. The student 'Sandulyak, Oleksandr' is listed with a score of 77%, a grade of A, and a status of 'Submitted'. A 'Summary' row at the bottom of the table also shows a score of 77% and a grade of A. Below the table, there are options to 'Export gradebook for' XML, Excel, and Moodle, along with buttons for 'Student Management' and 'Export multiple gradebooks'.

Student	Score	Grade	Status	Score	Grade	Status
☐ Sandulyak, Oleksandr	77%	A	Submitted	---	---	Not submitted
Summary	77%	A				

Ось з оцінювання (Gradebook) певного учня видно, що він виконав вправу 4 з першого розділу (1.1) на розвиток лексики (vocabulary) на 77%.

Також до кожного юніту та його підрозділу (лексики, граматики, аудіювання, письма та використання мови) подано відеоматеріали для ілюстрації певного мовного явища. Наприклад, у першому юніті для повторення правил формування питань у теперішньому часі використано цікаву для учнів анімацію про їх однолітків та їхні інтереси із подальшим детальним аналізом питань, використаних у діалогах, проведеним фахівцем Pearson :

Однак аналізована онлайн-платформа не позбавлена і певних недоліків. Так, наприклад, інтерфейс самих вправ є досить тьмяним і нудним, переважно чорно-білим, як сторінки старих підручників. Вчитель може одночасно відкрити забагато завдань, що створює певну стресову ситуацію для учнів, особливо коли існує суворий термін їх виконання (наприклад, платформа містить аж 11 вправ на засвоєння граматики у першому юніті, які слід виконати протягом декількох днів).

До того ж ми вважаємо, що підхід до складання і оцінювання самих вправ на платформі є дещо упередженим, оскільки враховується єдиний правильний варіант їх виконання за можливості множинних правильних відповідей. Відповідь *I have seen you before* система вважатиме неправильною, вимагаючи лише скорочений варіант *I've seen you before*.

Отже, не дивлячись на певні недоліки, онлайн-платформа MyEnglishLab є сучасною методичною розробкою, що дозволяє ефективно використовувати підручники видавництва Pearson, зокрема Focus 2, у

викладанні англійської мови.

Висновки до розділу 2

Граматична компетентність входить до складу комунікативної компетентності і визначається як рівень володіння основним кодом мови: граматичними правилами, вокабуляром, словотвором, структурою речення.

Граматика, як невід'ємний аспект мови, повинна викладатися в середній школі під час навчання письмової та усної форм мови. Без врахування граматичного компоненту неможливе повноцінне оволодіння мовленнєвою компетентністю.

На ефективність оволодіння граматики англійської мови значний вплив мають індивідуальні психологічні особливості кожного учня.

Труднощі оволодіння граматикою спричинено такими факторами: інтерферентним впливом рідної мови; вживанням прийменників, значення яких не завжди збігається в англійській та українській мовах, а також випадки їх відсутності або наявності; наявністю/відсутністю певних граматичних явищ у рідній мові; способом утворення форми граматичних явищ; оволодінням граматичним явищем у морфології.

Основними прийомами навчання граматики англійської мови є граматичний розбір, прийом порівняння, прийом заміни.

Отже, процес формування граматичної компетентності є досить кропітким, тривалим та вимагає зусиль, наполегливості та постійної роботи.

Focus 2 від Pearson – це підручник, забезпечений платформою MyEnglishLab, на якій навчання відбувається за методикою 3Ms – *motivation* (мотивація), *memory* (пам'ять), *meaning* (значення), зміст курсу легко запам'ятовується завдяки постійному повторенню матеріала, подані теми цікаві для підлітків, які мотивують до вивчення англійської. Курс є автентичним завдяки відеосупроводу від BBC. Він також включає додаткові цифрові ресурси з контролю граматики та лексики, читання, аудіювання та використання мови.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАТФОРМ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОПТИМІЗУВАННЯ НАВЧАННЯ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

3.1. Констатувальний етап організації пробного навчання

На етапі підготовки пробного навчання, щоб пересвідчитися в ефективності застосування платформи MyEnglishLab для формування англомовної граматичної компетентності учнів середньої школи, було сформульовано його мету, завдання, обрано клас, у якому проводитиметься пробне навчання та підготовлено матеріали для його проведення. Мета пробного навчання – перевірити дієвість застосування матеріалів та вправ з платформи MyEnglishLab для формування англомовної граматичної компетентності учнів середньої школи протягом проходження нами педагогічної практики.

Висуваємо наступні гіпотезу пробного навчання: ефективність формування англомовної граматичної компетентності учнів середньої школи значно підвищиться за умов закріплення знань, отриманих на заняттях з англійської мови, в процесі ознайомлення з поясненнями та прикладами на платформі MyEnglishLab, які супроводжуються додатковими відео та вправами, рекомендованими до виконання.

Пробне навчання здійснювалося в рамках педагогічної практики з 12 вересня по 06 жовтня 2023 року на базі Чернівецького ліцею № 13. У ньому взяло участь 17 учнів 8А класу. Пробне навчання відбувалося із залученням комп'ютерних технологій та онлайн-ресурсів. Воно охоплювало 2 граматичні теми: «Present tenses question forms» та «Verb +ing or verb+to+infinitive» і включало три етапи:

- 1) *Констатувальний етап* (визначення рівня сформованості граматичної компетентності).
- 2) *Формувальний етап* (впровадження онлайн платформ та інформаційних технологій у процес навчання з метою удосконалення граматичних навичок)
- 3) *Контрольний етап* (визначення рівня сформованості граматичної компетентності після проведення пробного навчання)

Були поставлені такі **завдання**:

- 1) проведення зрізу для визначення початкового рівня знань учнів;

2) визначення критеріїв оцінювання рівня сформованості англомовної граматичної компетентності;

3) аналіз результатів зрізу у групі;

4) реалізація пробного навчання з використанням матеріалів та вправ з платформи MyEnglishLab для формування англомовної граматичної компетентності учнів 8 класу на тему «Present tenses question forms» та «Verb +ing or verb+to+infinitive»;

5) з'ясування ефективності вищевказаної методики шляхом проведення зрізу для визначення досягнутого рівня сформованості англомовної граматичної компетентності у ході роботи на платформі MyEnglishLab;

6) інтерпретація результатів пробного навчання;

7) формулювання висновків щодо ефективності запропонованого комплексу заходів, спрямованих на формування англомовної граматичної компетентності учнів 8 класу.

Експериментальні матеріали для пробного навчання охоплюють:

1) навні на платформи MyEnglishLab матеріали для формування англомовної граматичної компетентності на вищевказані теми (див. додатки);

2) зрізи у формі тестів множинного вибору, проведені перед та після проведення пробного навчання (див. додатки).

В ході проведення дослідження були використані наступні методи:

- педагогічне спостереження;

- тестування учнів;

- метод кількісної обробки результатів дослідження.

Метод педагогічного спостереження передбачає цілеспрямоване сприйняття будь-якого педагогічного явища для отримання фактичних даних і носить споглядальний, пасивний характер. *Тестування учнів* було формою контролю знань учнів. Метод *математичної обробки результатів дослідження* був необхідний для їх порівняльного аналізу до початку пробного навчання і після його завершення.

Реалізація пробного навчання складалася з 3 етапів:

1) зріз з метою визначення початкового рівня сформованості англомовної граматичної компетентності перед пробним навчанням;

2) впровадження у навчальний процес розробленої методики для перевірки її ефективності;

3) зріз з метою визначення підсумкового рівня сформованості англомовної граматичної компетентності з вищезазначених тем після проведення пробного навчання.

Розглянемо кожен етап докладніше.

Перший етап – початковий зріз – повинен був визначити граматичні знання учнів 8 класу з формування питань у теперішньому часі, а також використанні герундія або інфінітива після дієслова, рівень яких має відповідати рівню A2+ за шкалою CEFR. Для цього ми використали тести, наявні на сайті British Council [73, 74]. Тест складався з 16 запитань множинного вибору, які перевіряли знання учнів на відповідність рівню A2+ (див. додатки). Доступ

надавався безкоштовно на планшеті або смартфоні, за допомогою яких учні проходили його протягом 10 хвилин. Результати оцінювання учні бачили одразу, однак у класі не розголошувалися. Варто зауважити, що платформа MyEnglishLab також містить початковий зріз на визначення мовного рівня, однак він складається зі 100 питань, виконуються на листочку і вимагає ручної перевірки. В умовах порівно коротко тривалості шкільного уроку ми не могли виділити стільки часу на його проведення, тому звернулися до вищевказаного, зручнішого ресурсу.

Проведення зрізу на початковому етапі дозволяло встановити рівень однорідності груп у плані граматичних навичок до початку експериментальної роботи. Критерії оцінювання базувались на кількості правильних відповідей учнів та були сформульовані наступним чином:

Високий рівень: 13 – 16 правильних відповідей

Достатній рівень: 9 – 12 правильних відповідей

Середній рівень: 5 – 8 правильних відповідей

Низький рівень: 4 і менше правильних відповідей

Кількісні результати визначення початкового рівня сформованості граматичних навичок учнів 8 класу представлені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

**Результати проведення початкового зрізу
на констатувальному етапі дослідження**

Для унаочнення результатів пропонуємо розглянути діаграму (рис. 3.1)

Рис. 3.1. Рівні сформованості граматичних навичок на констатувальному етапі

Результати проведеного дослідження вказують на те, що майже чверть учнів мають низький рівень сформованості граматичних навичок. Лише 2 (11,8%) учнів у класі продемонстрували високий рівень. По майже третині кількості учнів мають середній (29,4%) і достатній (35,3%) рівень.

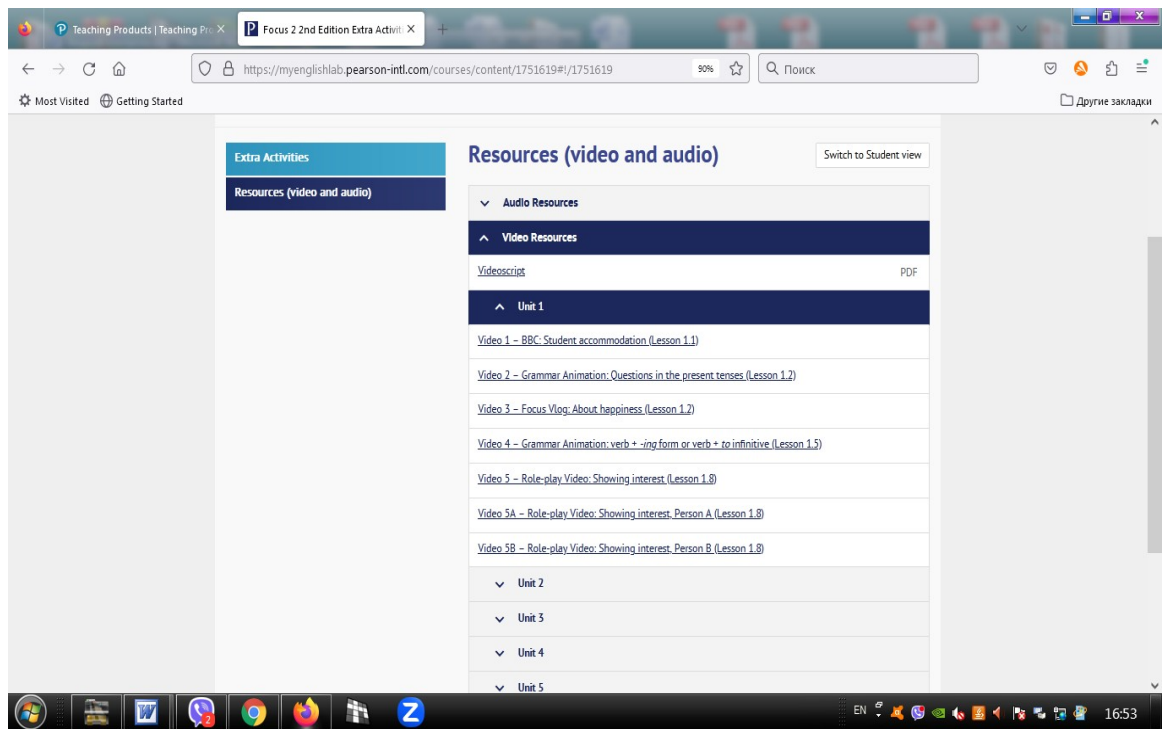
Отже, на констатувальному етапі пробного навчання ми визначили мету, гіпотезу та завдання пробного навчання, підготували матеріали для проведення пробного навчання і критерії оцінювання контрольних зрізів.

3.2 Формувальний етап проведення пробного навчання

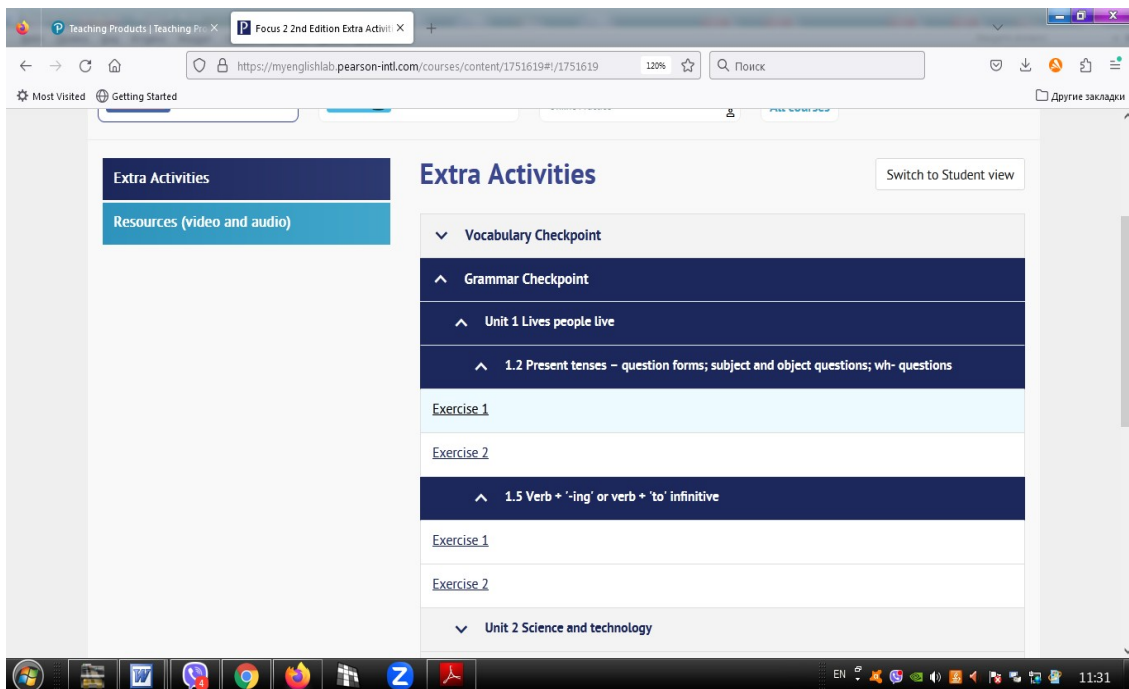
Після опису процедури проведення зрізу для початкового контролю знань, перейдемо до опису наступного етапу – саме реалізації або проведення формувального етапу пробного навчання. Оскільки метою нашого дослідження було формування англомовної граматичної компетентності учнів 8 класу на основі платформи MyEnglishLab, вони повинні були працювати за наступним алгоритмом:

- 1) учні закріплюють знання про утворення питань, отримані на занятті, переглядаючи відео-пояснення 2 і 4,

які допоможуть їм краще розрізняти алгоритм постановки питань та теми Verb +ing or verb+to+infinitive;

1) наступним кроком учнів для подальшого закріплення матеріалу стає виконання вправ на платформі, за допомогою яких вони мають можливість попрактикуватися.

У запропонованих на платформі MyEnglishLab вправах учні повинні були вибрати правильну відповідь з декількох запропонованих, заповнити пропуски відповідною часовою формою, розкрити дужки і поставити дієслово у правильну форму.

Вивчаючи утворення питань, учні мали також поставити питання до підкреслених частин речення, до підмета і додатка, закінчити питання в діалогах.

До теми *Verb +ing or verb+to+infinitive* вони мали вставити відповідну форму дієслова як в окремі речення, так і у пост на форумі. Також розкрити дужки і використати правильну форму, не змінюючи порядок слів, але маючи можливість додавати слова (не більше 6).

Оскільки учні не мали індивідуального доступу до матеріалів платформи вдома, деякі вправи для домашньої роботи надавалися їм у pdf-форматі, оскільки є доступними для скачування.

На наступному після кожної з двох тем занятті учні писали зріз для вихідного контролю знань 1) правил утворення питань та 2) вживання відповідної форми дієслова (герундія або інфінітива). Ці зрізи склалися з 15 запитань кожен (загалом 30 питань), які відображали правила, представлені на платформі MyEnglishLab, і були взяті з її тест-ресурсів (див.додатки).

Отже, на формувальному етапі надано матеріали для класної та домашньої роботи на платформі MyEnglishLab та проведено вихідний контроль отриманих знань.

У наступному пункті ми проаналізуємо результати пробного навчання, які продемонструють, наскільки ефективною є методика формування граматичної компетентності учнів 8 класу у процесі виконання вправ та перегляду відеоматеріалів на вищезазначеній платформі.

3.3 Контрольний етап та інтерпретація результатів пробного навчання

На завершальному етапі пробного навчання порівнюємо результати початкового та вихідного контролю та зробимо висновки про результативність використання ресурсів онлайн платформи MyEnglishLab в процесі навчання граматики учням 8 класу середньої школи з метою формування та удосконалення їх граматичних навичок.

Після завершення формувального етапу пробного навчання ми перейшли до підсумкової – контрольної стадії роботи. Метою цього етапу було виявлення ефективності використання освітньої платформи та інтернет технологій в

освітньому процесі. Після проведення уроків учні виконували завдання контрольного зрізу, метою якого було виявити рівень сформованості граматикичних навичок та порівняти одержані результати. Як і для початкового зрізу, критерії оцінювання формувались на кількості правильних відповідей:

Високий рівень: 30 – 24 правильних відповідей

Достатній рівень: 23 – 17 правильних відповідей

Середній рівень: 16 – 10 правильних відповідей

Низький рівень: 9 і менше правильних відповідей

Таблиця 3.2

**Результати проведення підсумкового зрізу
на контрольному етапі дослідження**

Аналіз показників рівня сформованості граматикичних навичок учнів 8 класу після проведення запланованих уроків продемонстрував наступні результати (таблиця 3.2)

Для унаочнення результатів пропонуємо розглянути діаграму (рис. 3.2).

**Рис. 3.2. Рівні сформованості граматикичних
навичок на контрольному етапі**

Як бачимо з рисунку та таблиці 3.2, майже чверть учнів (23,5%) володіють високим рівнем, трохи менше половини мають тепер достатній рівень (41,2%) та

приблизно третина учнів (35,3%) середній рівень, в той час як учнів з низьким рівнем тепер не спостерігалось.

Порівняємо результати, отримані під час вхідного та вихідного контролю, за допомогою таблиці 3.3 нижче.

Аналіз зрізів, виконаних до і після проведених уроків, а також порівняння результатів показали, що отримані результати в демонструють позитивну динаміку формування граматичних навичок. Особливо помітно зросла кількість учнів (вдвічі), які продемонстрували високий рівень сформованості граматичних навичок: 11,8% учнів до пробного навчання у порівнянні з 23,5% після його проведення. І хоча кількість учнів з середнім та достатнім рівнем змінилася лише на 1 учня в позитивний бік, учні з низьким рівнем тепер були у класі відсутні у порівнянні з 23,5% до проведення пробного навчання.

Таблиця 3.3

Рівні сформованості граматичних навичок учнів 8 класу відповідно до зрізів вхідного та вихідного контролю знань

Унаочнимо отримані дані за допомогою діаграми:

Рис. 3.3 Зміни рівня сформованості граматичної

компетентності

учнів контрольної та експериментальної груп

Таким чином, в результаті пробного навчання на платформі MyEnglishLab з метою опанування знаннями та навичками формування питань у теперішніх часах та вживання інфінітива або герундія після дієслова відбулось значне зростання кількості учнів із високим рівнем сформованості граматичної компетентності (показник збільшився вдвічі) та зменшення кількості учнів із низьким рівнем (до їх повної відсутності). Показники достатнього та середнього рівня збільшилися на 6% кожен.

Тобто, завдяки використанню інформаційних технологій та онлайн платформи на уроці англійської мови, учні здатні застосовувати набуті знання для вирішення практично-пізнавальних завдань і проблем, володіють практичними навичками аналізу інформації, а також є активними учасниками освітнього процесу.

Отже, на підставі досвіду проведення пробного навчання можемо зробити висновок, що онлайн платформи та інформаційні технології відіграють велику роль при вивченні англійської мови. Використання таких ресурсів значно підвищує ефективність засвоєння матеріалу учнями, робить процес пізнання цікавішим і творчим. Наприклад, практичне використання мережі Інтернет відкриває нові знання, формує уміння самостійно поповнювати знання, здійснювати пошук і орієнтуватися в потоці інформації.

Висновки до розділу 3

Щоб пересвідчитися в ефективності запропонованої методики формування англомовної граматичної компетентності учнів середньої школи за умови виконання завдань на онлайн-платформі MyEnglishLab, було проведено пробне навчання на базі Чернівецького ліцею № 13. У пробному навчанні взяло участь 17 студентів 8А класу. Було визначено його мету, яка полягала у перевірці результативності формування англомовної граматичної компетентності учнів 8 класу за умов закріплення граматичних знань та розвитку граматичних навичок в процесі ознайомлення з ресурсами для пояснення граматичних явищ та виконання рекомендованих вправ на платформі MyEnglishLab.

Завданнями пробного навчання були: проведення зрізів вхідного та вихідного контролю знань учнів; реалізація пробного навчання на основі відеоматеріалів та вправ з платформи MyEnglishLab; аналіз результатів зрізів; формулювання висновків щодо ефективності запропонованої методики.

Відповідно до поставлених завдань були визначені етапи проведення пробного навчання: 1) вхідний контроль знань учнів; 2) виконання учнями завдань; 3) вихідний контроль знань учнів.

Для оцінювання рівня сформованості граматичної компетентності (високого, середнього, достатнього та низького) до та після пробного навчання були складені контрольні зрізи у вигляді тестів та описані критерії оцінювання відповідно до кількості правильних відповідей.

Впровадження методики пробного навчання відбувалося на прикладі граматичних тем «Present tenses question forms» та «Verb +ing or verb+to+infinitive», та передбачало ознайомлення учнів 8 класу з поясненнями та прикладами, поданими на платформі MyEnglishLab, перегляд відео-пояснень і виконання рекомендованих вправ до теми.

Аналіз зрізів, виконаних до і після проведених уроків, показали, що в результаті пробного навчання на платформі MyEnglishLab з метою опанування знаннями та навичками формування питань у теперішніх часах та вживання інфінітива або герундія після дієслова відбулось значне зростання кількості учнів із високим рівнем сформованості граматичної компетентності (показник збільшився вдвічі) та зменшення кількості учнів із низьким рівнем (до їх повної відсутності). Показники достатнього та середнього рівня збільшилися на 6% кожен.

На нашу думку, такі результати свідчать про доцільність застосування запропонованої методики роботи учнів на платформі MyEnglishLab для вдосконалення їх англомовних граматичних навичок.

ВИСНОВКИ

Виконавши усі, поставлені у вступі завдання, ми дійшли наступних висновків.

В умовах сьогодення різноманітні освітні платформи є дуже поширеними, будучи частиною інформаційно-телекомунікаційною системи, що забезпечує реформи середньої освіти а учасників освітнього процесу – сучасними електронними освітніми ресурсами (напр. е-підручниками) і сервісами, створюючи сприятливе середовище для розвитку електронного навчання, а також формування цифрової компетентності учасників освітнього процесу в країні.

Комплексне використання ІТ у поєднанні з традиційними методами навчання забезпечує реалізацію особистісно-орієнтованого та інтерактивного підходу до навчання; підвищує пізнавальну активність учнів за рахунок різноманітної відео- та аудіоінформації; здійснює контроль завдяки тестуванню і системи запитань для самоконтролю.

Інформаційні технології виконують наступні ролі: інтенсифікують процес навчання та підвищують його ефективність, розвивають пізнання, встановлюють фідбек, контролюють набуті знання, удосконалюють організацію самостійної роботи учнів та індивідуалізують процес навчання. ІТ використовуються з метою виробництва інформації для аналізу і прийняття рішення, а також одержання необхідної інформації в результаті переробки первинної інформації.

Використання освітніх платформ є провідною функцією, що дозволяє учителю та учневі будувати тип мислення, навички роботи з медійними засобами та дозволяють орієнтуватися в інформаційно-комунікативному просторі.

Для психолого-вікових характеристик учнів середньої школи характерні непропорційність фізичного росту зовнішніх та внутрішніх органів, конфліктність у відношеннях з вчителями і батьками, втрата їх авторитету, натомість становлення авторитету однолітків і прагнення більшого спілкування з ними, домінування інформативно-комунікативних захоплень, стримкий розвиток пам'яті та мислення, вдосконалення мовленнєвих навичок як статусного атрибуту.

Пробне навчання – це метод експериментальної перевірки певної методики, який включає планування, втілення, спостереження, аналіз та оцінку, а також відповідні необхідні зміни. Його основною метою є вдосконалення процесу навчання.

Грамматична компетентність входить до складу комунікативної компетентності і визначається як рівень володіння основним кодом мови: граматичними правилами, вокабуляром, словотвором, структурою речення.

Грамматика, як невід'ємний аспект мови, повинна викладатися в середній школі під час навчання письмової та усної форм мови. Без врахування граматичного компоненту неможливе повноцінне оволодіння мовленнєвою компетентністю.

Труднощі оволодіння граматиною спричинено такими факторами: інтерферентним впливом рідної мови; вживанням прийменників, значення яких не завжди збігається в англійській та українській мовах, а також випадки їх відсутності або наявності; наявністю/відсутністю певних граматичних явищ у рідній мові; способом утворення форми граматичних явищ; оволодінням граматичним явищем у морфології.

Основними прийомами навчання граматики англійської мови є граматичний розбір, прийом порівняння, прийом заміни.

Focus 2 від Pearson – це підручник, забезпечений платформою MyEnglishLab, на якій навчання відбувається за методикою 3Ms – *motivation* (мотивація), *memory* (пам'ять), *meaning* (значення), зміст курсу легко запам'ятовується завдяки постійному повторенню матеріала, подані теми цікаві для підлітків, які мотивують до вивчення англійської. Курс є автентичним завдяки відеосупроводу від BBC. Він також включає додаткові цифрові ресурси з контролю граматики та лексики, читання, аудіювання та використання мови.

Щоб пересвідчитися в ефективності запропонованої методики формування англомовної граматичної компетентності учнів середньої школи за умови виконання завдань на онлайн-платформі MyEnglishLab, було проведено пробне навчання на базі Чернівецького ліцею № 13. У пробному навчанні взяло участь 17 студентів 8А класу. Було визначено його мету, яка полягала у перевірці

результативності формування англомовної граматичної компетентності учнів 8 класу за умов закріплення граматичних знань та розвитку граматичних навичок в процесі ознайомлення з ресурсами для пояснення граматичних явищ та виконання рекомендованих вправ на платформі MyEnglishLab.

Завданнями пробного навчання були: проведення зрізів вхідного та вихідного контролю знань учнів; реалізація пробного навчання на основі відеоматеріалів та вправ з платформи MyEnglishLab; аналіз результатів зрізів; формулювання висновків щодо ефективності запропонованої методики.

Відповідно до поставлених завдань були визначені етапи проведення пробного навчання: 1) вхідний контроль знань учнів; 2) виконання учнями завдань; 3) вихідний контроль знань учнів.

Для оцінювання рівня сформованості граматичної компетентності (високого, середнього, достатнього та низького) до та після пробного навчання були складені контрольні зрізи у вигляді тестів та описані критерії оцінювання відповідно до кількості правильних відповідей.

Впровадження методики пробного навчання відбувалося на прикладі граматичних тем «Present tenses question forms» та «Verb +ing or verb+to+infinitive», та передбачало ознайомлення учнів 8 класу з поясненнями та прикладами, поданими на платформі MyEnglishLab, перегляд відео-пояснень і виконання рекомендованих вправ до теми.

Аналіз зрізів, виконаних до і після проведених уроків, показали, що в результаті пробного навчання на платформі MyEnglishLab з метою опанування знаннями та навичками формування питань у теперішніх часах та вживання інфінітива або герундія після дієслова відбулось значне зростання кількості учнів із високим рівнем сформованості граматичної компетентності (показник збільшився вдвічі) та зменшення кількості учнів із низьким рівнем (до їх повної відсутності). Показники достатнього та середнього рівня збільшилися на 6% кожен.

На нашу думку, такі результати свідчать про доцільність застосування запропонованої методики роботи учнів на платформі MyEnglishLab для вдосконалення їх англомовних граматичних навичок.

Перспективами подальших досліджень може стати вивчення ефективності застосування описаної платформи у молодшій або старшій школі, або порівняльний аналіз використання різних освітніх онлайн-платформ для розвитку граматичних або інших навичок англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балюк В.П., Спірякова С.В. (Ред)., Токміленко О.В., Чорней О.В. (2018). Дистанційне навчання: досвід, становлення та розвиток: бібліографічний покажчик (2001-2017 рр.). Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Бібліотека імені М. А. Жовтобрюха
2. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія. Київ: Атіка, 2008. 684 с.

3. Блажук О. А. Підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій у забезпеченні системи зв'язку прикордонних підрозділів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2012. 172 с.
4. Булах І. Є. Теорія і методика комп'ютерного тестування успішності навчання (на матеріалах медичних навчальних закладів): Дис... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Київський ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 1995. 430 с.
5. Буллах І. Д. Генез різних аспектів "Я" у структурі самосвідомості підлітка. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія*, Івано-Франківськ : Плай, 2002. Вип. 7. Ч. 1. С. 79-89.
1. Ващенко Г. Загальні методи навчання: підручник для викладачів. Київ: Українська видавнича спілка, 1997. 441 с.
1. Використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти: метод. рекомендації / Коваленко В. В., Мар'єнко М. В., Сухіх А. С. / За ред. М. В. Мар'єнко, А. С. Сухіх. Київ : ІІТЗН НАПН України, 2021. 87 с.
2. Вовк О. І. Формування англомовної граматичної компетенції у майбутніх учителів в умовах інтенсивного навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2008. 276 с.
3. Грицунов О. В. Інформаційні системи та технології: навч. посіб. для студентів за напрямом підготовки

- «Транспортні технології». Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2010. 222 с.
4. Г.С.Костюк – особистість, вчений, громадянин / за ред. акад. С.Д.Максименка ; упоряд. канд. психол. наук В.В.Андрієвська. Київ: Ніка-Центр, 2010. – 216 с.
  5. Гуревич Р.С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навч. посіб. для студ. пед. ВНЗ і слухачів ін-тів післядипломної пед. освіти. Вінниця: ООО “Планер”, 2005. 366 с.
  6. Давиденко Ю. Є. Використання інформаційно-комунікативних технологій для мовної освіти. Іноземні мови. 2015. №3. С. 40–41
  7. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності. URL: <http://www.osvita.org.ua/articles/30.html>. (дата звернення: 06.05.2023)
  8. Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності : методичні рекомендації /за ред. І. В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. 198 с.
1. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
  1. Дюлічева Ю.Ю. Упровадження хмарних технологій в освіту: Проблеми та перспективи. *Інформаційні технології в освіті*. Таврійський національний університет імені В.И. Вернадського. 2013. № 14. С. 58-64.
  2. Єленюк Д. Формування граматичних навичок за допомогою інформаційних технологій у процесі

- викладання англійської мови в середніх класах. *Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (25–27 квітня 2023 року)*. Факультет іноземних мов. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С.89 – 90.
3. Жалдак М. І. Проблема інформатизації навчального процесу в школі і в вузі. *Сучасна інформаційна технологія в навчальному процесі* : зб. наук. праць. Київ : КДПІ ім. М. П. Драгоманова, 1991. 180 с.
  4. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 4 лютого 1998 року № 74/98-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>
  5. Карпа І. Переваги застосування інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення англомовної компетенції студентів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2016. Вип. 16. С. 322-327.
  6. Касаткіна О. В. До питання розвитку граматичної компетентності студентів на заняттях іноземної мови. *Вісник Житомирського державного університету*. 2011. Вип. 59. Педагогічні науки. С. 52–55.
  1. Кловак Г.Т. Основи педагогічних досліджень [навч. посіб. для студ. пед. спец]. Чернігів, 2003. 260 с.
  1. Кужель О. М. Використання персонального комп'ютера у вивченні іноземних мов. *Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України* : Наук.-метод. зб. Вип. 8: Педагогіка / Редкол. : І. І. Мархель (гол. ред.) та ін. Одеса : Друк, 2001. С. 23–25.

2. Кузьміна І.П. Використання сучасних інформаційних технологій на заняттях з іноземної мови. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка* : збірник наукових праць. 2008. № 3(24). С. 186-190.
3. Кушнір Т. І. Формування в учнів граматичної компетентності під час вивчення синтаксису в основній школі. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2015. Випуск 3. С. 139 – 145.
4. Лех О.С., Маковійчук Л.В. Труднощі формування граматичної компетентності у студентів гуманітарного спрямування. The 33th International scientific and practical conference “*Modern scientific technologies and solutions of scientists to create the latest ideas*” (August 22-25, 2023) London, Great Britain. International Science Group. 2023. С.273 – 275. DOI – 10.46299/ISG.2023.1.33
5. Лукащук М. М. Дидактичні умови використання нових інформаційних технологій в навчанні біології і хімії в медичних коледжах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2007. 192 с.
6. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін./ за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с
7. Морган В.К., Бахметьєва А.М. Навчальні платформи як складові комунікаційного середовища у школах в

- умовах карантину. *Масова комунікація у глобальному та національному вимірах*. 2020. Вип. 13. С. 96 – 100.
8. Наш формат. URL: <https://nashformat.ua/products/focus-2nd-edition-2-student-s-book-with-myenglishlab-924638> (дата звернення: 14.04.2023)
  9. Ніколаєва С. Ю. *Методи та організація сучасних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур: навч.-метод. посібник для студентів магістратури та аспірантури*. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2019. 136 с.
  1. Пехота О.М. *Освітні технології*. Київ : А.С.К., 2001. 256 с.
  1. Підбірка сервісів для дистанційного навчання. URL: [http://www.kdket.net.ua/files/dystanc/36_рка %20серв_с_в %20для%20дистанц_йного %20 навчання.pdf](http://www.kdket.net.ua/files/dystanc/36_рка%20серв_с_в%20для%20дистанц_йного%20навчання.pdf) (дата звернення: 10.05.2023)
  1. Плутарьова О.І. Використання інтернет-контенту під час вивчення іноземної мови (практичні матеріали). *Англійська мова та література*. 2011. №11. С. 10-14
  1. Положення про Національну освітню електронну платформу. 2018. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0702-18> (дата звернення: 20.03.2023)
  2. Пометун О.І., Пироженко Л.В. *Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб.* Київ : А.С.К , 2002. 142 с.
  3. Про затвердження Положення про дистанційне навчання. (2013). Наказ Міністерства освіти і науки

України від 25.04.2013 № 466

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 06.02.2023)

4. Романенко Л. В. Використання мультимедійних технологій у вивченні англійської мови. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. Т 2. 2004. № 5. С . 40 – 45.
5. Романишина О.Я. Огляд інформаційних технологій та засобів їх реалізації у вищих навчальних закладах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2013. Випуск 29. С.179-183.
6. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 376 с.
1. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. *Методологія науково-педагогічних досліджень : підручник*. Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с.
1. Січкаренко К. О. Розвиток цифрових освітніх платформ та поширення цифрових компетенцій в освіті. *Ефективна економіка*, 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6792> (дата звернення: 07.05.2022)
1. Скалій Л.І. Використання інформаційних технологій у формуванні. *Іноземні мови*. 2003. №4. С. 5–9.
1. Скопень М. М. Комп'ютерні інформаційні технології в туризмі. Київ : Кондор, 2005. 301 с.

2. Скляренко Н.К. Систематизація і повторення іншомовного граматичного матеріалу в основній і старшій школі. *Іноземні мови*. 2005, № 2. С. 3-7.
3. Сороко Н. В. (2019). Використання освітніх електронних платформ для організації STEAM-орієнтованого навчального середовища основної школи (зарубіжний досвід). *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (183), 155-158. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2019-1-183-155-158>
4. Стинська В., Ящишин З., Стинський В. Використання цифрових освітніх платформ у процесі підготовки майбутніх викладачів ЗВО. *Молодь і ринок* . №5-6 (191-192), 2021. С. 21 – 25.
5. Удовиченко, І.В. (Ред.). (2021). Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності: методичні рекомендації. НВВ КЗ СОІППО.
6. Фесенко В. Сучасні інформаційні технології у школі. URL: <https://osvita.ua/school/method/34855/> (дата звернення: 11.04.2023)
7. Широков Д. Платформатизація освітнього процесу під час дистанційного та змішаного навчання в школі. *International scientific journal «Grail of Science»*. № 5. June, 2021. С. 247-253. 10.36074/grail-of-science.04.06.2021.047
8. Щеснюк Л., Батринчук З. Формування іншомовної граматичної компетентності на уроках англійської мови учнів початкової школи за допомогою пісенного матеріалу. *Науковий вісник Чернівецького*

університету. Серія Германська філологія. 2020. № 822. С. 106– 118.

9. Яковлева І. Використання освітніх платформ в освітньому середовищі. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/619/592> (дата звернення: 07.03.2023)
1. Anderson R.E. Implications of the information and knowledge society for education. In J. Voogt, G. Knezek (eds.). *International handbook of information technology in primary and secondary education*. New York: Springer, 2008, pp. 5-22. DOI: https://doi.org/10.1007/978-0-387-73315-9_1
2. Chu S. K. W., Reynolds R. B. Twenty-first century skills and global education roadmaps. 21st century skills development through inquiry-based learning: From theory to practice. Singapore: Springer Singapore. 2017. pp. 17–32.
1. Clark J. S., Porath S., Thiele J., Jobe M. Action Research. Kansas: New Prairie Press, 2020. 129 с.
2. Dale E. Audio-Visual Methods in Teaching. The Drydan Press, 1948. 534 p.
3. Ek J. van. Objectives for Foreign Language Learning. Vol. I. Strasbourg : Council of Europe, 1993. 90 p.
4. Griffin P., Care E., Wilson M. Assessment and Teaching of 21st Century Skills: Methods and approach. Melbourne, Springer, 2017. 276 p.
1. Halverson A. 21st century skills in the English language classroom. 2018. URL: <http://hdl.handle.net/1794/23598> (дата звернення: 19.09.2023)

2. Killen R. Effective Teaching Strategies. Lessons from Research and Practice. Melbourne, Victoria: Cengage Learning. 2016. vol.2, pp. 352–367.
1. Koshy V. Action research for improving educational practice: A step-by-step guide. London: Sage publications Ltd, 2010. 159 c.
1. Laar E. van, Deursen A.J. van, Dijk J.A. van, Haan J. de. The relation between 21st-century skills and digital skills: A systematic literature review. Computers in human behavior, 2017, vol. 72, pp. 577-588. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.03.010>
1. LBCBooks. URL: <https://lbcbooks.com.ua/dostup-do-platformy-myenglishlab>
2. O'Reilly, T. (2005, September 30) What Is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software. URL: <http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-0.html>. (07. 03. 2023)
3. Paniagua A., Istance D. Teachers as Designers of Learning Environments: The Importance of Innovative Pedagogies, Education Research and Innovation. Paris: OECD Publishing. 2018. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264085374-en>
1. Prensky M. Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon*. 2001. № 9(5). Pp. 1–6.
2. Soliman N.A. Using E-Learning to Develop EFL Students' Language Skills and Activate Their Independent Learning. *Creative Education*, 2014. № 5. Pp. 752–757.

1. Summerhays E. M. Technology Based Grammar Instruction. Dissertations and Theses. University of Northern Iowa. 2020. 72 p.
2. Terrell T. D. (1991). The role of grammar instruction in a communicative approach. *The Modern Language Journal*, 75(1), 52-63.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баркасі В.В., Каленюк С.О., Коваленко О.В. Словник лінгвістичних термінів для студентів філологічних факультетів /За ред. С.О. Каленюк. Миколаїв, 2017. 192 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Focus 2nd Edition 2 Student's Book with MyEnglishLab. <https://english-dashboard.pearson.com/toc/focus-level-2-global-2-ed/lessons/focus-level-2-global-2-ed%7C1.8.5/card>
2. MyEnglishLab. <https://english-dashboard.pearson.com/dashboard/home/products?activityMode=TEACHER>
3. Question forms. British Council. <https://learnenglish.britishcouncil.org/grammar/a1-a2-grammar/question-forms> (дата звернення: 12.09.2023)
4. Verbs followed by '-ing' or infinitive. British Council. <https://learnenglish.britishcouncil.org/grammar/a1-a2-grammar/verbs-followed-ing-or-infinitive> (дата звернення: 12.09.2023)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

**Вхідний тест на визначення рівня сформованості
граматичних навичок учнів 8 класу експериментальної
та контрольної груп
(із сайту British Council)**

1. Питання

Grammar A1-A2: Question forms: 1

Complete the questions.

8 items remaining

Where Can do Does Did Is you did

1. [ ] your friend a scientist? - No, he's an artist.
2. [ ] Núria live in Valencia? - No, she lives in Barcelona.
3. When [ ] you get home? - I got home yesterday.
4. What time [ ] you get up? - I get up at 6.00.
5. [ ] the children go to the park? - Yes, they went there after school.
6. Are [ ] going to the office? - No, I'm going home.
7. [ ] you speak Korean? - Just a little.
8. [ ] did you grow up? - I grew up in Addis Ababa.

Finish Try again

2. Герундій vs інфінітив

Verbs followed by '-ing' or infinitive: 1

1. I enjoy _____ online games.
playing
to play
2. My brother promised _____ us to the airport.
taking
to take
3. If you feel ill, avoid _____ any hard exercise.

doing

to do

4. I would like _____ a reservation, please.

making

to make

5. I suggest _____ the museums while you're in London.

visiting

to visit

6. Do you mind _____ for me a few minutes?

waiting

to wait

7. We can't afford _____ on holiday this year.

going

to go

8. I'm learning _____ at the moment.

driving

to drive

ДОДАТОК Б

**Приклади матеріалів онлайн-платформи MyEnglishLab
для розвитку граматичних навичок учнів 8 класу**

Teaching Products | Teaching Pr... Focus 2 2nd Edition Extra Activit... X

https://myenglishlab.pearson-intl.com/courses/content/1751619#/1751619 90% Поиск

Most Visited Getting Started

Extra Activities

Resources (video and audio)

Resources (video and audio) Switch to Student view

Audio Resources

Video Resources

Videoscript PDF

Unit 1

Video 1 – BBC: Student accommodation (Lesson 1.1)

Video 2 – Grammar Animation: Questions in the present tenses (Lesson 1.2)

Video 3 – Focus Vlog: About happiness (Lesson 1.7)

Video 4 – Grammar Animation: verb + -ing form or verb + to infinitive (Lesson 1.5)

Video 5 – Role-play Video: Showing interest (Lesson 1.8)

Video 5A – Role-play Video: Showing interest, Person A (Lesson 1.8)

Video 5B – Role-play Video: Showing interest, Person B (Lesson 1.8)

Unit 2

Unit 3

Unit 4

Unit 5

EN 16:53

Exercise 1 – Mode: solve – Extra Activities > Grammar Checkpoint > Unit 1 Lives people live > 1.2 Present tenses – question forms; subject and object questions; wh- questions – Focus 2 2nd Edition Extra Activities and Resources – ...

https://myenglishlab.pearson-intl.com/activities/1873591037/1/solve

MyEnglishLab SECOND EDITION FOCUS 2

1.2 1.2 Present tenses – question forms; subject and object questions; wh- questions Switch to Teacher view

Exercise 1

Choose the correct answers to complete the sentences.

1 Select an option ▾ the news? They want to close down our school!

2 Who Select an option ▾ these cakes for? They look good.

3 A: Select an option ▾ dancing?
B: Yes, he Select an option ▾ .

4 A: How Select an option ▾ today?
B: Absolutely great, thank you!

5 Select an option ▾ Jackie out?

Close Save Submit

EN 16:41

Exercise 2 – Mode: solve – Extra Activities > Grammar Checkpoint > Unit 1 Lives people live > 1.2 Present tenses – question forms; subject and object questions; wh- questions – Focus 2 2nd Edition Extra Activities and Resources – ...

https://myenglishlab.pearson-intl.com/activities/1873591411/1/solve

MyEnglishLab SECOND EDITION FOCUS 2

1.2 1.2 Present tenses – question forms; subject and object questions; wh- questions Switch to Teacher view

Exercise 2

Complete the questions with the correct forms of the verbs in brackets.

- (your mum/like) your new clothes?
- What time (you/usually/get up)?
- You look worried. What (you/think) about?
- You look sad. (you/have) an argument with Sophie?
- How often (your parents/eat) at restaurants?
- (your brother/want) to come to the cinema with us today?
- (you/already/start) studying for your exams?

Close Save Submit

© 2023 Pearson English | Manage Preferences | Terms and conditions | Privacy statement | Cookie policy | Report a problem | Credits

ALWAYS LEARNING PEARSON

Exercise 1 – Mode: solve – Extra Activities > Grammar Checkpoint > Unit 1 Lives people live > 1.2 Present tenses – question forms; subject and object questions; wh- questions – Focus 2 2nd Edition Extra Activities and Resources – ...

https://myenglishlab.pearson-intl.com/activities/1873591037/1/solve

MyEnglishLab SECOND EDITION FOCUS 2

1.2 1.2 Present tenses – question forms; subject and object questions; wh- questions Switch to Teacher view

Exercise 1

Choose the correct answers to complete the sentences.

- Select an option ▾ the news? They want to close down our school!
- Who Select an option ▾ these cakes for? They look good.
- A: Select an option ▾ dancing?
B: Yes, he Select an option ▾ .
- A: How Select an option ▾ today?
B: Absolutely great, thank you!
- Select an option ▾ Jackie out?

Close Save Submit

© 2023 Pearson English | Manage Preferences | Terms and conditions | Privacy statement | Cookie policy | Report a problem | Credits

ALWAYS LEARNING PEARSON

Exercise 2 – Mode: solve – Extra Activities > Grammar Checkpoint > Unit 1 Lives people live > 1.5 Verb + '-ing' or verb + 'to' infinitive – Focus 2 2nd Edition Extra Activities and Resources – MyEnglishLab – Mozilla Firefox

https://myenglishlab.pearson-intl.com/activities/1873592237/1/solve

MyEnglishLab SECOND EDITION FOCUS 2

1.5 1.5 Verb + '-ing' or verb + 'to' infinitive Switch to Teacher view

Exercise 2

Complete the gaps with the correct forms of the verbs in brackets.

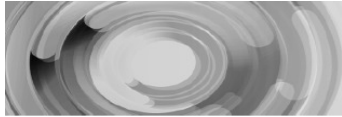
- 1 I enjoy (work) outside so I want to get a job on a farm.
- 2 I would like (get) a job in a local shop.
- 3 How much money do you want (earn)?
- 4 I really hate (stay) here!
- 5 Try to avoid (do) anything stressful.
- 6 I enjoy (study) here because everyone is friendly.
- 7 Mary is unsociable – she always avoids (meet) new people.

Close Save Submit

EN 16:43

ДОДАТОК В

**Зрізи для визначення досягнутого рівня
сформованості англomовної граматичної
компетентності експериментальної та контрольної
груп**

Name: _____

Class: _____

Total: _____/15

1.2 Present tenses – question forms

1 Complete the sentences with one word in each gap.

0 X: How old is John?

Y: Seventeen.

1 X: What _____ Dorothy do?

Y: She's a doctor.

2 X: _____ I late?

Y: No, you're early!

3 X: Who _____ helping you?

Y: Dad.

4 X: _____ has happened?

Y: There's been an accident.

5 X: When _____ you meeting

Jonathan?

Y: At seven o'clock.

6 X: What is Emily listening _____?

Y: The radio.

7 X: _____ you ever been to

London?

Y: Yes. We went there last summer.

/7

2 Write the questions about (a) the subject and about (b) the object of each statement.

0 The little boy is reading a book.

a Who is reading a book?

b What is the little boy reading?

1 Jason has read the newspaper.

a _____?

b _____?

2 My sister loves animals.

a _____?

b _____?

3 Yvonne lives here.

a _____?

b _____?

4 Mr Thorn is painting the room.

a _____?

b _____?

/8

FOCUS

GRAMMAR QUIZ 1.5 • GROUP

Name: _____
 Class: _____
 Total: _____/15

1.5 Verb + -ing or verb + to infinitive

1 Choose the correct option.

- 0 I don't want to travel / *travelling* around the world.
- 1 In my country, few women choose to *study* / *studying* engineering.
- 2 My sister avoids to *wear* / *wearing* bright colours to work.
- 3 I hope that you enjoy to *listen* / *listening* to live music.
- 4 Why has she agreed to *act* / *acting* in that film?
- 5 Jenny spends too much time to *watch* / *watching* TV.
- 6 Sometimes Paul pretends to *be* / *being* Brad Pitt.
- 7 I don't mind to *take* / *taking* the dog for a walk.

_____/7

- 3 Would you like _____ (go) shopping with me tomorrow?
- 4 When I was away on a school trip, I missed _____ (see) my family.
- 5 Ben can't stand _____ (swim) in the sea. He prefers the pool in town!
- 6 Simon refused _____ (play) football with us when it was raining.
- 7 He hoped _____ (see) her but she didn't show up.
- 8 Have you considered _____ (move) to a different country?

_____/8

2 Complete the sentences with the correct form of the verbs in brackets.

- 0 I really enjoy watching (watch) cartoons in my spare time.
- 1 'You need to spend more time _____ (do) your homework,' said Jerry's mum.
- 2 I love that T-shirt but it's so expensive. I can't afford _____ (buy) it.